Єдина Країна
Единая Страна

Крила України

Друкований орган Міністерства оборони України

№ 39 (806)

28 вересня – 2 жовтня 2015 року

www.krula.com.ua

e-mail:krula_ukr@i.ua

Передплатний індекс – 22242

На варті неба України!

Мі-8МСБ стає ударним?!

10 стор.

"Служба спеціального призначення"

8 стор.

У воїнів-авіаторів – довгоочікуване бойове поповнення

2 стор.

"Дикі качки" повернулися додому

На Київщині урочисто зустріли воїнів Зведеного загону Повітряних Сил Збройних Сил України, які протягом двох місяців виконували бойові завдання в одному із найгарячіших місць проведення антитерористичної операції в населеному пункті Авдіївка, що розташоване в передмісті Донецька.

Не шкодуючи сил і власного життя, військові Повітряних Сил, разом із представниками інших військових формувань, мужньо протистояли агресії російської армії, демонструючи при цьому кращі риси захисника Вітчизни – відданість справі, повагу і турботу за безпеку та життя мирних людей.

Привітати героїв з поверненням на урочистості прибули представники Командування Повітряних Сил Збройних Сил України, керівний та особовий склад Васильківського гарнізону, місцева громада, священнослужителі та волонтери.

4 стор.

Гаряча лінія "Крила України" (0432) 59-60-48 65-22-048

Міністр оборони України Степан Полторак:

“Ми маємо бути готовими до будь-якої ситуації на Донбасі”

Україна повинна посилювати систему підготовки військ і готуватися до будь-якої ситуації на Сході України. Про це під час відкриття розширеного засідання колегії Міноборони України, яка відбулась 1 жовтня заявив Міністр оборони України Степан Полторак.

Міністр зауважив, що Україна чітко виконує всі вимоги Мінських домовленостей, зокрема що стосується досягнутих напередодні угод щодо відведення 100-мм гармат та 82-мм мінометів і готова до подальшої роботи. Водночас було висловлено сумнів, що Російська Федерація відмовилася від подальших агресивних намірів щодо України. Тому наша держава повинна ефективно використати докласти максимум зусиль, аби покращити боєготовність військових частин і відновити техніку й озброєння.

– Час, який у нас є, маємо використовувати якомога ефективніше: проводити системні заходи щодо покращення боєготовності та боєздатності військових частин і підрозділів, відновлення техніки та озброєння, покращення підготовки особового складу та його всебічного забезпечення, підвищення військової дисципліни, підготовки особового складу і техніки до виконання бойових завдань у зимовий період. Ми маємо посилити угрупування військ, систему підготовки і бути готовими до будь-якої ситуації, якщо не будуть виконані Мінські угоди, – наголосив генерал-полковник Степан Полторак.

Міністр також зауважив, що сьогодні у Збройних Силах України вперше сформовані запаси теплого одягу, які дозволяють повністю забезпечити військовослужбовців – учасників антитерористичної операції. Він нагадав, що створення належних соціально-побутових умов для військовослужбовців є одним із пріоритетів роботи керівництва оборонного відомства та Збройних Сил України.

Глава оборонного відомства торкнувся й питання реформування системи військової освіти. Зокрема що стосується кадрової політики. Генерал-полковник Степан Полторак наголосив, що весь керівний склад вищих військових навчальних закладів має пройти через зону проведення АТО. Окрім цього, по завершенню колегії було прийнято рішення щодо створення комісії з питань реформування військових ВНЗ, яка до 1 листопада повинна підготувати пропозиції щодо реформування системи вищих військових навчальних закладів та військових навчальних підрозділів вищих навчальних закладів.

За словами Міністра оборони, участь Збройних Сил України у проведенні антитерористичної операції на Сході нашої держави показала, що значна частина офіцерів не лише тактичного, а й оперативно-тактичного та оперативно-стратегічного рівня, які пройшли навчання у вищих військових навчальних закладах не завжди були готові своєчасно приймати необхідні вірні рішення у складних умовах.

– Аби виправити цю ситуацію, в першу чергу мала спрацювати система підготовки офіцерів – потрібно було переглянути програми навчання, розібратися з науково-педагогічним складом, зробити висновки і готувати офіцерів до подальшої діяльності. На попередньому засіданні колегії Міністерства оборони України було визначено завдання щодо проведення атестування науково-педагогічних працівників вищих військових навчальних закладів. Вважаю, що воно виконано незадовільно, – зазначив генерал-полковник Степан Полторак.

Керівник оборонного відомства сформулював чітку вимогу – викладатимуть у військових вишах ті, хто має досвід бойових дій.

– Не може викладач, який знає, як воювати теоретично, вчити того, хто має практичний досвід, – зауважив Міністр.

Він також заборонив залишати у військових вишах випускників одразу після завершення навчання. Продовжити службу у ВВНЗ офіцери матимуть змогу виключно після набуття практичного бойового досвіду під час проходження служби у військах.

Генерал-полковник Степан Полторак також поінформував про прийняте рішення щодо позапланової перевірки Головною інспекцією окремих військових навчальних закладів та військових навчальних підрозділів вищих навчальних закладів. Керівники вищих навчальних закладів будуть розглянуті на вищій атестаційній комісії Міністерства оборони України на предмет відповідності займаним посадам.

Серед інших питань порядку денного було покращення стану військової дисципліни у Збройних Силах України.

– Сьогодні я вкрай незадоволений станом роботи окремих командирів та органів, які відповідають за роботу з особовим складом. На жаль, мають місце правопорушення, порушення заходів безпеки, які призводять до небойових втрат, військові комісаріати недостатньо якісно провели відбір призовників та мобілізованих військовослужбовців. У зв’язку з цим, я прийняв рішення оцінити роботу військових комісарів під час мобілізації. За результатами незадовільної роботи на двадцять із них накладено дисциплінарне стягнення, ще по двадцятьом прийнято рішення про переміщення на нижчі посади, не пов’язані з попередньою діяльністю. Тільки жорстка і принципова позиція керівників дасть можливість навести порядок в питаннях дисципліни, якісної та сумлінної роботи військових колективів, – наголосив очільник Міноборони.

Він назвав ганебним явищем вживання спиртних напоїв військовослужбовцямиі наголосив, що цю проблему необхідно вирішувати, починаючи з самого верху.

Збройні Сили України поповнюють свої арсенали

Доки на Донбасі триває перемир’я, Збройні Сили України продовжують укріплювати лінію оборони та поповнювати арсенали новою, модернізованою та відремонтованою військовою технікою й озброєнням.

Так, за останні тижні українські військові частини і підрозділи, залучені до виконання завдань в зоні антитерористичної операції, отримали з державних підприємств 8 одиниць радіоелектронного обладнання до літаків і вертольотів, 46 одиниць автомобільної техніки, 100 військових приладів спостереження та прицілювання, 4 засоби радіоелектронної боротьби, модернізований літак, а також 135 тисяч ракет і боєприпасів.

Зокрема, державні підприємства провели ремонт 9 одиниць військової техніки, серед яких бойові машини піхоти та самохідні гаубиці. Водночас, ремонтно-відновлювальні бригади Збройних Сил України повернули для виконання бойових завдань в районі проведення АТО 300 одиниць озброєння та військової техніки, зокрема танки, зенітні установки, гаубиці, гармати, протитанкові ракетні комплекси, міномети, гранатомети, бронетранспортери, бойові машини, а також 201 одиницю автомобільної техніки.

Таким чином, з початку проведення АТО розгорнута система технічного забезпечення Збройних Сил України дозволила відновити вже більше 30 тисяч 800 одиниць озброєння та військової техніки, у тому числі 1528 одиниць — на державних оборонних підприємствах.

Ефективне виконання державного оборонного замовлення на вітчизняних підприємствах, а також в установах і організаціях забезпечують військові представництва Міністерства оборони України.

У 2015 році вони проконтролювали якість ремонту та виробництва і прийняли для Міністерства оборони України продукцію оборонного призначення на загальну суму 4 млрд 107 мільйонів гривень. За надання цих послуг до спеціального фонду Міністерства оборони України зараховано майже 11 мільйонів 700 тисяч гривень.

Слід додати, що з початку року Повітряні Сили отримали 5 модернізованих літаків (Су-25, Су-27 та Л-39) з покращеними аеронавігаційними можливостями та підвищеним бойовим потенціалом, а також 2 відремонтовані літаки МіГ-29. Крім того, близько десяти літаків Су-25 дообладнано системами захисту від ураження системами ППО противника. Усі роботи щодо їх ремонту та модернізації виконано на підприємствах, що входять до складу Державного концерну “Укроборонпром”: ДП “Запорізький державний авіаційний ремонтний завод “МіГремонт”, ДП “Одеський авіаційний завод” та ДП “Львівський державний авіаційно-ремонтний завод”.

Втім, це не останні надходження модернізованої та відремонтованої авіаційної техніки для української армії. Як зазначили в Командуванні Повітряних Сил, до кінця року тут очікують отримати з держпідприємств України ще близько десяти бойових і транспортних літаків.

У воїнів-авіаторів – довгоочікуване бойове поповнення

Цю подію у бригаді тактичної авіації винищувальної під командуванням полковника Сергія Ялишева чекали з нетерпінням. Цими днями парк бойової техніки частини поповнився ще двома одиницями. Після проведення комплексу відновлювальних робіт на Запорізькому авіаремонтному підприємстві “МіГремонт” на рідне летовище повернулись два літаки: Су-27 та Су-27 УБ, які завдяки старанням та сумлінній праці заводчан отримали значний ресурс експлуатації.

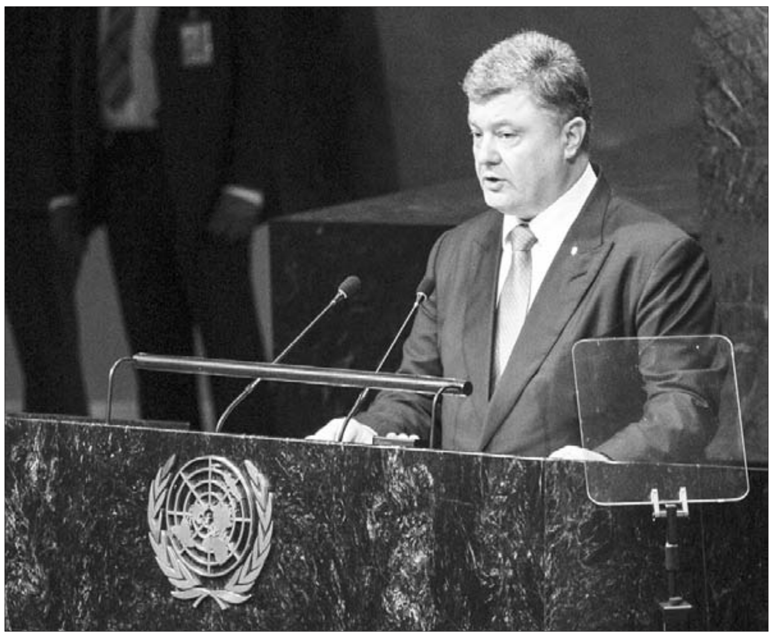
– Переоцінити значення цієї події доволі важко, – відзначив командир частини полковник Сергій Ялишев. – Адже для особового складу, який несе постійне бойове чергування у системі ППО країни, це значне підсилення та підтримка бойового потенціалу. Завдяки кількісному збільшенню авіапарку ми покращимо і якісну складову бойової підготовки льотних екіпажів, зокрема молодих пілотів, і удосконалимо навички досвідчених льотчиків. Не останню роль відіграє і вплив події на морально-психологічний стан особового складу. Адже це є реальним показчиком турботи державного та вищого військового керівництва про зміцнення боєздатності Повітряних Сил ЗС України, нашу спроможність виконувати завдання за призначенням за будь-яких умов. І оновлення техніки та озброєння у цьому має найважливіше значення. Звісно, цілком природне бажання якнайскоріше випробувати “новачків” ми повинні усе ж таки довірити не льотному, а спочатку інженерно-технічному складу. Лише після виконання визначеного переліку підготовчих робіт та ретельного обстеження і контролю готовності усіх вузлів, агрегатів та обладнання літаків ми отримаємо можливість включити їх до планової таблиці польотів. Але той факт, що це станеться вже найближчим часом, додає нам упевненості та оптимізму. Загалом сподіваємось, що це поповнення не останнє, адже у цехах авіапідприємства ще кілька літаків чекають своєї черги на відновлення, справа лише за фінансуванням. А повітряний щит держави повинен бути міцним та надійним.

Володимир Лазарєв.
Фото Віктора Шклярука.

ОФІЦІЙНО

Президент України закликав світ об'єднатися у боротьбі з тероризмом

Президент України звернувся до Генеральної Асамблеї ООН з пропозицією провести підготовчу роботу щодо створення проекту Конвенції ООН з попередження тероризму та боротьби з цим явищем як одним з головних пріоритетів цієї ювілейної 70-ї сесії ГА ООН. Петро Порошенко запропонував ООН запровадити Міжнародний день пам'яті жертв терористичних актів.

Виступаючи під час Генеральної Асамблеї ООН, Президент України засудив тероризм в усіх його проявах та наголосив, що "Україна сьогодні, не зі своєї волі, перебуває в постійній боротьбі з терористичною загрозою". "Ми рішуче засуджуємо тероризм у всіх його формах і проявах. Єдиний можливий спосіб її вирішення – об'єднання в спільній і нескомпроментованій боротьбі з цим злом", – сказав Президент України.

Глава Української держави зазначив, що діяльність таких терористичних організацій, як ISIL, Аль-Каїда, Боко Харам Аль-Шабааб та інших є глобальною проблемою, та наголосив, що міжнародний тероризм виявився гнучкішим від політичної волі держав і сьогодні прийняв нові гібридні форми.

"Державні та недержавні суб'єкти стали нерозривно пов'язані. Боротьба за свої права підміняється безжальним терором", – сказав Петро Порошенко та висловив переконання у необхідності створення універсального міжнародного документу, здатного протидіяти цьому злочину.

Глава Української держави звернув особливу увагу на роль у боротьбі з міжнародним тероризмом таких найбільш авторитетних юридичних інститутів, як Міжнародний суд та Міжнародний кримінальний суд. "Універсальна юрисдикція цих інституцій є ключовим елементом подолання безкарності фактичних порушників, а також їх покровителів – режимів, чия національна політика стала масовим виробництвом терору", – сказав Президент України.

ПРО ГОЛОВНЕ

Арсеній Яценюк: "Рішення про дозвіл Путіну направляти війська в будь-які країни світу – крок до знищення глобальної системи безпеки"

"Рішення Ради федерації РФ щодо надання дозволу російському президенту направляти війська в будь-які країни світу – це крок до знищення глобальної системи безпеки", – заявив Прем'єр-міністр України Арсеній Яценюк на засіданні Уряду 30 вересня.

Прем'єр-міністр України також зауважив, що Президент РФ свої війська відправив в Україну без відповідного рішення і що вони вже давно знаходяться як в Криму, так і в Донецьку і Луганську.

"Після 70-ї сесії Генеральної асамблеї Організації Об'єднаних Націй, – наголосив він, – прийняття такого рішення Російською Федерацією – це ще один крок до дестабілізації глобальної ситуації, до напруження в світі, до продовження військових конфліктів. І Росія за це несе персональну відповідальність. Реакція світового співтовариства з цього питання повинна бути невідкладна".

ЗАГРОЗА

Олександр Турчинов: "РФ не збирається припиняти зовнішню агресію"

Сьогоднішнє рішення російської Ради федерації щодо дозволу використовувати Збройні сили Росії за кордоном свідчить про те, що Путін не збирається зупиняти зовнішню агресію. Про це сказав Секретар РНБО Олександр Турчинов у коментарі.

Він нагадав, що РФ не вперше приймає подібне рішення, "але, як завжди, це робиться блюзнірськи, винятково як політичне прикриття для розпочатих уже злочинів".

"Так, російська агресія в Криму розпочалась в ніч на 27 лютого із захоплення спецпідрозділом ГРУ ГШ РФ парламенту у Сімферополі, а рішення щодо дозволу ввести війська на територію України Росія ухвалила за декілька днів після цього – 1 березня", – сказав Олександр Турчинов, додавши, що те саме зараз відбувається і з сирійською операцією.

Секретар РНБО зазначив, що російські вояки та літаки ведуть війну на боці диктаторського режиму Асада вже більше місяця. "Сьогодні ж для політичного прикриття своїх дій Путін в закритому режимі протягнув це рішення через Раду федерації", – зауважив він.

Водночас Олександр Турчинов звернув увагу на те, що цей документ приховується. "Він приймався в закритому режимі, і його текст не опублікований. Тому можна припустити, що в ньому немає обмежень сирійською територією, і небезпека може чекати на будь-яку країну", – наголосив Секретар РНБО.

"Це ще одне свідчення того, що РФ не збирається припиняти зовнішню агресію та залишається однією із головних військових та терористичних загроз для світової спільноти", – підсумував він.

"ОСІНЬ-2015"

В Україні почався осінній призов

1 жовтня в Україні почалася осіння призовна кампанія.

Призову на строкову службу в 2015 році підлягають особи у віці від 20 до 27 років. Громадяни України у віці 18 і 19 років можуть піти служити, але тільки за власним бажанням. Зазначається, що служба в армії триває півтора року.

Осінній призов, згідно з розпорядженням Президента України, триватиме до 30 листопада. Як вже раніше повідомлялося, за осінній призов планують набрати 11 тис. строковиків, більша частина з яких піде на службу до лав Збройних Сил України.

РІШЕННЯ В ДІЇ

Президент затвердив нову редакцію Воєнної доктрини України

Президент Петро Порошенко підписав Указ, яким увів у дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 вересня 2015 року "Про нову редакцію Воєнної доктрини України".

Згідно із документом, актуальною воєнною загрозою для України нині є збройна агресія Росії, що включає тимчасову окупацію Криму та агресію в окремих районах Донецької і Луганської областей. Крім того, загрозами виступають нарощування військової потужності РФ в безпосередній близькості до державного кордону, у тому числі можливість розгортання тактичної ядерної зброї на території Криму; мілітаризація тимчасово окупованої території, присутність військового контингенту РФ у Придністровському регіоні Молдови, активізація російськими спецслужбами розвідувально-підривної діяльності в Україні з метою дестабілізації внутрішньої ситуації.

Також загрозою визначено діяльність на території України не передбачених законом збройних формувань, спрямовану на дестабілізацію внутрішньої соціально-політичної ситуації в Україні, залякування населення, позбавлення його волі до опору, порушення функціонування органів державної влади, місцевого самоврядування, важливих об'єктів промисловості та інфраструктури.

Доктрина визначає воєнно-політичні виклики, які можуть перерости в загрозу застосування воєнної сили проти України, першими з яких є втручання у внутрішні справи України з боку Росії та протидія реалізації європейського вибору Українського народу, формуванню систем колективної безпеки за участю України.

Визначено сценарії, за якими можуть бути реалізовані загрози воєнній безпеці України, перший з яких – повномасштабна збройна агресія Росії проти України з рішучими воєнно-політичними цілями.

Цілі та основні завдання воєнної політики, згідно з Доктриною, виходять з того, що "Україна прагне підтримувати дружні відносини з усіма державами світу на основі міжнародних договорів, укладених на принципах рівноправності, невтручання у внутрішні справи, взаємоповаги до незалежності, суверенітету та територіальної цілісності".

Воєнна доктрина передбачає, що ключовими завданнями створення умов для відновлення державного суверенітету та територіальної цілісності України є комплексне реформування системи забезпечення національної безпеки до рівня, прийнятного для членства в ЄС і НАТО; створення ефективного сектора безпеки і оборони, що забезпечує достатні спроможності національної оборони для відсічі збройній агресії. Також визначено метою розвиток Збройних Сил України за західними стандартами та досягнення сумісності із збройними силами держав – членів НАТО.

МІСІЮ ВИКОНАНО

“Дикі качки” повернулися додому

Закінчення. Початок на 1 стор.

– Самовідданість і патріотизм мужніх воїнів, які стоять перед нами, не змогли зламати ворожі кулі та постійні обстріли, бо українська нація вона є вільною та непереможною, – зазначив у своєму виступі перший заступник командира Повітряного командування “Центр” Повітряних Сил Збройних Сил України полковник Олег Гесь.

Хвилиною мовчання присутні вшанували пам’ять одинадцятьох героїв, які загинули протягом року у складі зведеного загону.

За зразкове виконання бойових завдань наказом командувача Повітряних Сил Збройних Сил України воїнів-захисників заохочено грамотами та подяками, а ряд військовослужбовців нагороджено пам’ятними нагрудними знаками ”За доблесну службу “ і ”За майстерність,честь та відвагу“

Любов Киналь. м.Васильків.

Автомобіль медичної допомоги для десантників

“Товариство Червоного хреста України” та Чернівецька міська рада придбали авто медичної допомоги для особового складу 80-ї окремої десантно-штурмової бригади ВДВ ЗС України.

– Автомобіль пройшов капітальний ремонт і планується для виїзду в зону АТО наприкінці вересня цього року, – зазначив майор Володимир Кобилянський. – Також для підрозділу закупили медикаменти й обладнання.

Прес-служба 80-ї бригади ВДВ.

ТРЕНУВАННЯ

КШТ зенітників: оперативно, злагоджено, ефективно

Нещодавно у Херсонський гвардійській зенітній ракетній ордена Червоного прапора бригаді, де командир гвардії полковник Михайло Дмитрієв, відбулось командно-штабне тренування. Його метою було відпрацювання алгоритму роботи керівного складу під час планування, підготовки та ведення бойових дій зрбр, а також реалізація даних заходів на практиці.

Командування бригади в єдиній оперативно-тактичній обстановці, максимально наближеній до реальних умов, відпрацьовувало на своєму командному пункті питання управління підрозділами, реагувало на ввідні.

Усі підрозділи виконували свої специфічні завдання, наприклад, зенітні ракетні дивізіони забезпечували повітряне прикриття угруповання своїх військ – своєчасно виявляли, захоплювали, супроводжували і знищували на заданому рубежі повітряні цілі, виконували маневр на запасні позиції, які, зважаючи на події на сході країни, були обрані у новому незнайомому районі. Підрозділи охорони разом з особовим складом дивізіонів відпрацьовували порядок охорони та оборони позицій, наметового містечка, щодо відбиття нападу противника, тилові служби оперативно забезпечували безперебійну роботу особового складу, підвезення матеріальних засобів. На запасних позиціях були розгорнуті похідні світлиці, де особовий склад отримував оперативну інформацію про хід навчань, ситуацію в країні, світі тощо.

Після проведення тренування було виконано комплекс заходів щодо відновлення боєздатності підрозділів бригади, проведено переміщення дивізіонів, здійснено роботу з відновлення “пошкоджених в бою” техніки, зв’язку та налагоджено роботу з безперебійного управління підрозділами. Особовий склад та техніка повернулись до місць постійної дислокації. Марш пройшов без зауважень та у чітко встановлені строки.

Як зазначив командир бригади полковник Михайло Дмитрієв, під час командно-штабного тренування бригадою були відпрацьовані нові види взаємодії з іншими частинами та підрозділами ПвК “Південь” та Сухопутних військ ЗС України, а також здійснено маневрування підрозділів на нові запасні позиції. Загалом, поставлені цілі були досягнуті у повному обсязі, а виявлені проблеми вирішені під час проведення тренування.

Олександр Риков. м.Херсон.

НА ЗАХИСТІ ВІТЧИЗНИ

Алла Свириденко – шлях від волонтера до військовослужбовця

Алла Свириденко розпочала свою волонтерську діяльність наприкінці травня минулого року. На своєму легковику жінка об’їздила найнебезпечніші шляхи Донеччини та Луганщини. Настільки поріднилася з підшефними підрозділами, що не втрималася і підписала контракт з 23-й омпб. Тепер вона військовослужбовець Збройних Сил України. До того ж, – водій службової машини “УАЗ”. Детальніше – у нашому інтерв’ю.

– В яких районах зони АТО довелося побувати?

– На початку їздила в Слов’янськ та Краматорськ. Коли їх в липні звільнили, почала їздити вже сюди – в сектор М. Як був Іловайський котел, там потрапила “під роздачу” наша 8-ма санітарна рота – 150 чоловік. Вони виїжджали забирати рештки 200-х. З ними я й розпочала їздити тільки по Донецькій області.

– Хто допомагав доставляти необхідні речі воїнам?

– Півроку їздила сама. Траплялися випадки, коли тільки-но повернуся, а доводилося виїжджати знову, бо односельці вже зібрали необхідні речі котромусь із підрозділів. Пізніше в мене з’явився помічник зі своєю, більшою за мою, машиною. Виїжджали раз у два тижні.

– Скільки кілометрів доводилося проїхати за один раз?

– 1300-1500 кілометрів в середньому. Спочатку рахувала навіть кількість поїздок. Дійшла до 40, а потім покинула.

– Яка поїздка запам’яталася найбільше?

– Коли потрапили під перший обстріл. Це було в Гранітному. Там стояла 72-га бригада. Ми їм постійно допомагали. Тільки ми під’їхали до блокпоста – почався обстріл. Нас просто побачили вороги. Тоді був такий час, що командири підрозділів почали їздити на “швидких”, а наші вороги це пронюхали. От і цілили постійно в машини швидкої допомоги. Нас було троє. Дякуючи товаришу Тарасу та його оперативності, ми вибралися звідти живими.

– Траплялися незвичні замовлення від бійців?

– Одного разу хлопці з 93-ї бригади замовили наших полтавських галушок. Що робити – дівчата потрудилися. Варили всім селом. Традиційно засмачили салом, цибулькою, часником. В шкільному музеї позичили величезний глечик, зроблений школярами. Хоч і вкутала той глек, і накрила добряче – запах стояв невимовний. Я поки доїхала, то так надихалася їхнім ароматом, що, напевно, що довго їх їсти не буду (посміхається). Скільки радості було від тих галушок! Хлопці розписали глек, і я його повернула в школу.

– Акцент у допомозі був на бійців-земляків чи всіх, хто потребує?

– Я ніколи не ділила бійців на своїх – земляків і чужих – з інших регіонів. В одній школі збирали гроші на допомогу тільки своїм випускникам. Збирали гроші, купували необхідне, одягали та взували лише своїх учнів. Кажуть мені: “Ти якраз їдеш. Завези туди й туди. Ми от купили хлопцю берці за 3 тисячі гривень”. Та за ці гроші можна було реально взути 5 чоловків. До того ж, коли, наприклад, приїжджають волонтери з Тернополя і привозять продукти своїм землякам, боєць же все одно поділиться зі своїми товаришами. Він же не скаже: “Це тільки мені привезли. Я тобі не дам”.

– Напевно, за весь час траплялося багато цікавих історій?

– Кожного разу було цікаво. Якщо все згадати, то дійсно можна книгу написати. Наприклад, біля Курахова бійці виявили бажання навчити мене їздити на БТРі. Я погодилася. Враження отримала такі, що не передати словами.

– Чому саме цю військову частину вибрали для подальшої служби?

– Вийшло так, що в результаті моїх поїздок 23-ій окремий мотопіхотний батальйон став для мене найріднішим. Коли вирішила піти на контракт, сказала їм: “Беріть мене до себе”. Так і служу.

Як згадує сама Алла, коли проходила медогляд, вийшла цікава ситуація з наркологом. Жінка прочитала лікарю лекцію про недопустимість закривання очей на “аватарів”, що йдуть по мобілізації. Що їй відповів нарколог: “Так мене ж посадять за те, що “саботую” мобілізацію. Приходять в основному такі”. “От би зібрати всіх, кого пропустили, в один підрозділ і заставити з ними воювати нашого нарколога на пару з воєнкомом!”, – говорить Алла.

– Як родина віднеслася до вашого вибору?

– В мене дома залишилася 13-річна донька. Я поговорила з нею, все пояснила. Звичайно, в даній ситуації їй найтяжче. Але вона все одно допомагає, як може. Наплела браслетів різних, оберегів для нас. Її підтримка та розуміння найнеобхідніші для мене.

– Хлопцям незвично, що в їхньому колективі з’явилася жінка. Як сприймають?

– Тут крім мене ще є дівчата-медики. А от коли була на полігоні, то мені один шанувальник навіть свіжі квіти щодня носив. І кожного разу різні. Сам і вазочку вирізав із пластикової пляшки. Так приємно було.

– До волонтерської діяльності десь працювали?

– Так, на двох роботах: в територіальному центрі захисту населення та управлінцем у підприємця. За фахом – вчитель української мови та літератури. Вчителювала лише рік. Не склалося.

– З якою найбільшою проблемою стикалися на фронті?

– Однозначно – наявність “аватарів”. І з цим треба боротися. Ще коли їздила по передовій, проінспектувала так звану клітку для “аватарів”. Цей метод реально працює. Якщо у людини залишилася хоч крапля совісті – це її виховує! В процесі виявила ще одну проблему – як зберегти сім’ю. Дуже багато випадків з розлученнями і зрадою дружин. Хочеться кожну з них на шматочки роздерти. Ваші чоловіки захищають Україну, землю, де ви ж живете і насолоджуєтесь миром у вашій хаті, та підло зраджуєте своїх чоловіків. Невже ж так важко дочекатись?

– Що було найважчим у роботі волонтера?

– Найважче повертатись, залишаючи наших хлопців. Ми – додому, а вони там, щохвилини чекають на чергову підлість від рашистських окупантів. Молимось за них, нехай якнайшвидше повертаються додому з перемогою живі та здорові. Загальний бойовий дух на високому рівні. Чия правда, того й перемога! Ми на своїй землі! Слава Україні!

Ярослава Марченко. “Крила України”. Із зони АТО. Фото автора та з колекції Алли Свириденко.

Старший солдат Ігор Ємельянов: “Я не прагну нагороди заради слави чи визнання, але хочу чітко знати: так чи ні...”

Український військовий, солдат Ігор Ємельянов перебував у зоні АТО із середини грудня 2014-го до середини лютого 2015 року у складі зведеного загону Повітряних Сил Збройних Сил України на позиції “Зеніт”, між Донецьком і аеропортом та в місті Авдіївка Донецької області. 22 січня взяв участь у запеклому бою з проросійськими терористами. Перебуваючи під постійними обстрілами ворога, гранатометник Ємельянов виявив надзвичайну мужність та хоробрість: ризикуючи життям, він особисто із РПГ знищив сім одиниць техніки, серед яких були БМП, БТР, два автомобілі “Урал” та інша техніка, а також завдав значних втрат живій силі терористів.

– Ігорю, чому ви маєте такий позивний – “Сокіл”?

– Нам дали годину, щоб вибрати, як називатися, і кожен придумав собі те, що було йому до душі. Я порадився зі своєю дівчиною по телефону... На полігоні мені дали посаду ерпегешника. Згодом я підтвердив правильність вибору нового імені на практиці – значна більшість пострілів була успішна. Усе тоді робилося поспіхом. На збори нам дали сім днів: себе зібрати, документи оформити, підготувати техніку і розкласти набої.

– Як обрали професію військового?

– Моя мама понад двадцять років пропрацювала телефоністкою у війську. Із дитинства мріяв про професію захисника Батьківщини. Завжди знав, що це – моє. Цікавився військовою справою у різних виявах. Юридичний факультет я закінчив заочно, пішов на контракт. Вже понад рік переслужив за ним.

– Яким вам запам’ятався той доленосний день 22 січня 2015 року?

– На пост ми заступали по сім чоловіків – командир групи та шість бійців. Зміна відбувалася щочотири години. Ми прокинулися близько дев’ятої, поїли й пішли на пост. І тут раптом помітили колону техніки, що рухалася з боку селища Спартак. У неї були розпізнавальні знаки, схожі на наші. Але ніхто не був упевнений. Ми по рації передали, що бачимо невідому колону. Керівництво віддало наказ не стріляти. Через деякий час скомандували стріляти, потім – знову не стріляти. Ми почали хвилюватися, не знали, що ж робити... Тоді по рації я почув голос “Графа” – полковника Олександра Турінського: “Вогонь зі всіх стволів!” Усе почалося близько 10-ї ранку і закінчилося аж увечері... До того, перший час, було спокійно. А потім нас стали накривати мінами й із іншого озброєння. Через це не могли навіть буржуйки запалити, бо по місцевості працювали снайпери і могли за димом визначити наше розташування. Ми жили не в бункері, а поруч. Я побіг, усіх розбудив. Повернувшись на пост, помітив, що до проміжку в стіні під’їхав ворожий БТР, і мене взяли на приціл на відстані метрів десяти... Я вибіг на пагорб, який проглядався зусібіч (солдат раптом замовкає, його погляд зосереджується десь удалині. – Авт.) Словом, із 23 моїх пострілів було лише два промахи. Один – конкретний, а другий – рикошет. Вцілив по одному “Уралу”, по другому. Того ж дня був інший момент: почув, що наближається танк. Його прикривав один ворожий снайпер і ще чотири терористи. За нами мали були українські пости – “Конкорд” і “Піраміда”. Та вони відступили. Чекаючи, коли танк під’їде ближче, я помітив, що гранатомет погано заряджений. Постріл при заряджанні не видав характерного звука. Я виліз із окопа, під час нищівної перестрілки мене не помітили, але загроза для життя була дуже висока. Часу – кілька секунд. Все промайнуло перед очима. Нарешті дозарядив зброю, навів і вистрілив із відстані метрів 10-11 і влучив. Під час бою у стінах утворилося декілька прогалин завширшки метрів із тридцять. Вони бачили нас, а ми – їх. Знову ж таки, мою долю вирішили декілька секунд. Подумавши мить, я вистрілив між баштою і корпусом танка, він загорівся. Коли машина робила маневр, аби покинути це місце, то почавила своїх же людей. Один із доказів того, що на Донбасі воює російська регулярна армія, – те, як бойовики ставляться і до людей, і до техніки. Терористи від’їхали, погасили башту і вирушили у напрямку шахти. Опісля ми говорили з полковником Турінським, і я зауважив, що звичайні не підготовлені професійно бойовики не зорієнтувалися б у такій ситуації. А ці діяли злагоджено і чітко – очевидно, танкісти, а не перший-ліпший із “ДНР” чи “ЛНР”. До слова, на Новий рік помітив: стріляти почали о 23-й, за московським часом святкували. На обрії ілюмінація була ще та! Не знаю, чому їм там так весело було, випили собі добряче чи що...

Головне, що пам’ятаю під час цього бою і взагалі 22 січня, – не хотів стріляти по людях, навіть якщо це вороги. Я думав про те, що кожен із них – чиясь дитина, чоловік, брат. Але чому і як вони опинилися тут зі зброєю в руках? Тільки ввечері став відходити і почав розуміти, що взагалі відбулося. Війна змінює всіх...

– Родина, безперечно, переживала за вас…

– Мій молодший брат кожен день питав, як я там. Коли батьки дізналися, що я їхатиму, то, звісно, не хотіли мене відпускати. Проте мама сказала: “Це твій вибір, і ти знаєш, як краще”. До речі, мама брала участь у Революції Гідності, допомагала готувати їжу на Майдані. Теж дуже хотів до Києва, але була заборона – я військовий. Коли їхав на Донбас, то перед тим трошки посварився зі своєю дівчиною через якусь дурницю. Коли прощалися, то помирилися. По прибутті з АТО за місяць одружилися, у нас поки що немає дітей, але уже є інша спільна відповідальність – купили собаку (усміхається).

– Які маєте плани на майбутнє?

– Я потрапив у третю ротацію, понад два місяці пробув у зоні АТО. Зараз – на роздоріжжі. Провів сім років в армії, але за час АТО вивчив і засвоїв незрівнянно більше, ніж за ті роки теорії... Я хотів би пройти бойову підготовку, стати офіцером. Свого часу запропонували піти на три місяці на навчання, але вивчати техніку. Подумав: що я за такий час вивчу? Та й душа не лежить до техніки. Хочу вступити до лав нової поліції. Чотири роки тому закінчив школу сержантів, та через скорочення не було посади. Так би міг уже бути старшим сержантом. Взимку мене представляли до нагороди – ордена Богдана Хмельницького. Очікували нагородження на День незалежності, однак... Кажуть, що мої документи зависли у Києві, в адміністрації Президента. Поки немає відповіді, керівництво не може представляти на іншу нагороду. Я не прагну її заради слави чи визнання, але хочу чітко знати: так чи ні. Вона б визначила мою подальшу кар’єру, і я б знав, куди з того роздоріжжя, де перебуваю, рухатися далі...

Христина Горобець. “Голос України”. Фото Ірини Баранової.

В бою без знання азів психології – ніяк…

Ще декілька років тому посада психолога у пересічній військовій частині була чисто номінальною – чверть століття тому вона благополучно трансформувалася з “комсорга”, комсомольського організатора військової частини, й перекочувала в молоду українську армію, яка створювалася на базі “незламної та легендарної”.

Та раптово вибухнула війна, і офіцери структур з виховної роботи, які потихеньку вже почали переходити на нові штати й називатися офіцерами по роботі з особовим складом, а тим більше – командири підрозділів та частин відчули на власному досвіді, наскільки не вистачає у військах саме професійних підрозділів. Стрес та розгубленість, гіркота втрат та не завжди продуманий фронтовий побут – причин для погіршення морально-психологічного стану як військових колективів, так і окремо взятих військовослужбовців, безліч.

Аби у подальшому військовослужбовці були психологічно готові до усіх випробувань мінливої військової долі, психологічній підготовці у Збройних Силах стали приділяти підвищену увагу. В рамках цього близько місяця тому в 60-му Будинку офіцерів відбулися збори з офіцерами структур по роботі з особовим складом Вінницького гарнізону. Під час зборів один із найдосвідченіших фахівців військової психології Командування Повітряних Сил, начальник відділення психологічного забезпечення управління по роботі з особовим складом Командування ПС Збройних Сил України полковник Сергій Ємельяненко детально розповів молодшим колегам все те, що має допомогти їм у роботі з підлеглим особовим складом в умовах проведення антитерористичної операції. Окрім психологів, які вже мають бойовий досвід і пройшли горнило АТО, у зборах також взяли участь волонтери та військові медики з Військово-медичного клінічного центру Центрального регіону.

Після зборів заступники командирів військових частин та підрозділів по роботі з особовим складом почали готувати своїх психологів та особовий склад у цілому. І ось днями в окремому полку зв’язку, яким командує полковник Дмитро Задворнов, пройшло показове інструкторсько-методичне заняття, спрямоване на вироблення у військовослужбовців почуття взаємодопомоги у різних психологічних станах під час ведення бойових дій.

До заняття було залучено один із підготовлених у військовій частині зенітних розрахунків зі штатним озброєнням – зенітною установкою ЗУ-23-2.

– Розрахунок виконував визначене завдання, – розповідає заступник командира полку по роботі з особовим складом підполковник Євген Івашкевич. – Були визначені цілі – повітряна й наземна, розрахунок переводив установку з похідного положення у бойове. Та головне, я вважаю, це те, що захід супроводжувався звуковими ефектами. Так, особовий склад чув усі ознаки авіаційного удару – ревіння двигунів літака й свист бомби, чув і стрільбу зенітки. Це стало дуже важливою емоційною складовою заняття, адже люди змогли відчути себе у реальних бойових умовах.

Варто зазначити, що приблизно кожен третій воїн-зв’язківець частини вже побував у зоні проведення АТО й відчув на собі бойову обстановку та всі пов’язані з нею психологічні переживання. Що ж стосується решти, то військовослужбовці, які ще не мають бойового досвіду, принаймні отримали уявлення про те, як воно насправді буває в бою.

Після ввідної один із військовослужбовців із числа зенітного розрахунку, заздалегідь підготовлений психологом полку працівником Збройних Сил України Іриною Ткачук, імітував один за одним різні види психологічних станів – ступор, рухове збудження, агресію, істерику, плач. Після імітації кожного з них робота розрахунку миттєво зупинялася, і психолог пояснювала, як саме виводити військовослужбовця з того чи іншого стану. Тим часом заступник командира частини по роботі з особовим складом демонстрував озвучену теорію на практиці.

– Найперше – подивитися, чи можете ви безпечно підійти до свого бойового товариша, – навчала психолог. – Далі необхідно забрати у військовослужбовця зброю, встановити з ним зоровий, тактильний, а згодом – і дихальний контакт.

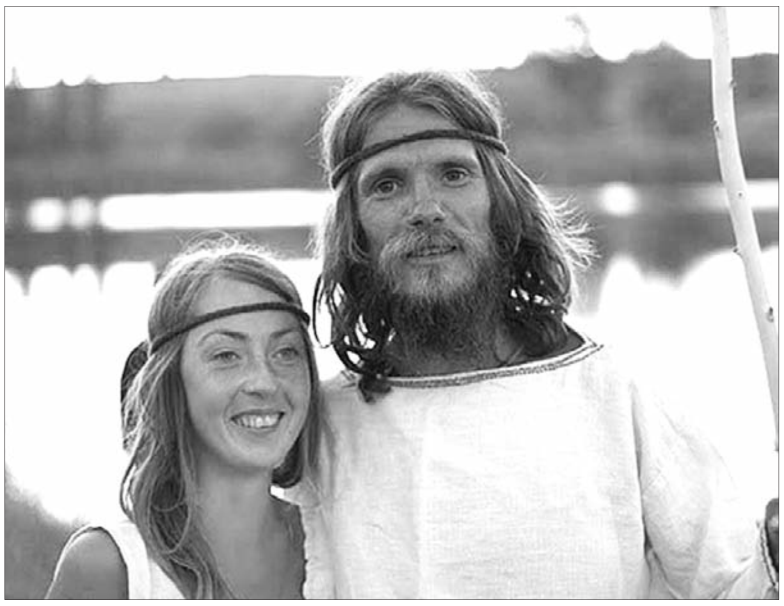
У той самий час підполковник Євген Івашкевич демонстрував особовому складу усі озвучені дії на практиці.

– Головною метою заняття було показати військовослужбовцям важливість взаємодопомоги під час бою, – продовжує офіцер. – Адже у складі розрахунку немає ані медика, ані психолога, тож від оперативності й правильності надання психологічної допомоги залежить те, чи вдасться військовослужбовцю уникнути депресії, суїциду й інших небезпечних наслідків.

Немає сумнівів у тому, що це показове заняття має насправді велику користь для військовослужбовців. В деяких із них, до речі, невдовзі ротація – вони замінять екіпажі, що виконують бойові завдання у зоні проведення АТО сьогодні. Тож під час заняття вони були серйозними та уважними, розуміючи, що від цього невдовзі буде реально залежати їхнє життя та здоров’я і, зрештою, успіх виконання бойових завдань.

Олексій Тригуб. “Крила України”.

“Сепаратист”, який став українським “кіборгом”:
“Знайти для себе Україну вдалось лише під час війни”

Микола завжди був романтиком і диваком. Вчитель математики з Горлівки, професійний еколог, пацифіст і вегетаріанець мріяв урятувати Землю від екологічної катастрофи, займався духовною практикою, жив з дружиною у власноруч виритій “норі” серед поля на Донбасі, доглядав за звіриною і харчувався корінцями й травою. Аж поки не став “Сепаратистом”… “Сепаратистом”, який більше року провоював за українську державу, який навіть під час безперервних бойових дій у Донецькому аеропорту, з-під носа ворога викрав уцілілий монітор і нещодавно передав його в аеропорт – київський.

– Хто вас “нагородив” позивним “Сепаратист”?

– Мені дуже не подобалось, коли мене так називали. Саме через це, такий позивний і причепився до мене. Справа у тому, що раніше я підтримував Путіна. Я навіть брав участь у проросійських мітингах біля Донецької ОДА навесні. Але коли я побачив тих людей, то зрозумів, що вони приїхали сіяти хаос, а не щось будувати. Донецьких там було дуже мало. Для порівняння я сходив на проукраїнський мітинг і відчув разючу різницю. Потім сталося те, що остаточно переконало мене в необхідності братися за зброю: сепаратисти захопили в полон його 17-річного друга з Горлівки і знущалися з нього. За декілька днів потому я записався в батальйон “Донбас”. З серпня минулого року до вересня цього воював у складі 79-ї окремої аеромобільної бригади. Під час війни я знайшов Україну. Це мій найцінніший урок

– Ви завжди були пацифістом, а стали снайпером…

– Ще два роки тому я сварився з мисливцями, котрі стріляли дичину, але зараз іншого виходу для себе не бачив. Я ніколи не отримував і не отримаю задоволення від убивства. Війна смердить. Від війни нудить. Щоразу нудить. Але я не бачу іншого шляху, як зупинити цей бруд, який виходить з Росії і суне на Україну. Вбивати – дуже неприємно, до цього неможливо звикнути.

– Провоювавши більше року, важко було повертатись до мирного життя?

– На війні значно простіше, тут – складніше, але приємніше. Звісно, війна змінила мене. Я став ще більш замкнутою людиною. З’їздив на кілька днів у Лавру, помолився. Для мене війна скінчилась, потрібно відходити. Планую зустрітись з психологами, думаю, вони мені допоможуть. Краще спокійно і продумано підійти до повернення з війни, щоб спокійно і впевнено продовжувати мирне життя. Здивувало, що коли ми від’їжджали з АТО, комбат навіть не вийшов подякувати за службу. Просто буденно поїхали додому.

– У рідній Горлівці доводилось бувати після того, як пішли воювати?

– Повернувся додому лише один раз, щоб вивезти звідти дружину. Недруги, дізнавшись, що я пішов воювати за Україну, почали погрожувати моїй дружині.

– Як адаптувались до фронтового побуту після відмови від м’яса, благ цивілізації?

– Мені було значно простіше, ніж людям, що звикли до чистих ліжок, смачної вечері і теплої ванни. Побутові речі не викликали зовсім ніяких труднощів. Я є високо адаптивною людиною. Трохи важко було налагодити взаємовідносини з колективом. Я є одинаком по життю. Іноді вночі хотілось плакати, не буду приховувати. І я плакав собі тихесенько. Також непросто було під час так званого штилю, коли ти лежиш і

не знаєш, чого чекати. Це може тривати тиждень, місяць… Під час такого “нічогонероблення” люди з слабким духом починають пиячити. Я алкоголь зовсім не вживаю, тому, коли поряд зі мною пиячать, мене це сильно дратує. Я розумію, що в будь-який момент може бути команда: “На старт, у бій”, а вони – ніякі.

– Вам довелось воювати і в Донецькій, і в Луганській області, пройти чимало гарячих боїв. Де було найстрашніше?

– Мабуть, все-таки в аеропорту. Та страху туди їхати зовсім не було. Навіть навпаки. Якось так сталося, що в мене взагалі страху нема. Я не боюсь помирати. Для нашого підрозділу – це була честь. У нас навіть проходив відбір, який не всі пройшли. Там я побачив нашу силу і слабкість ворога. За час нашої ротації ми дуже добре відстояли, багато наших територій відвоювали. Та і втрат у нас практично не було. Спочатку сепаратисти знаходились у підвальних приміщеннях і на третьому поверсі, а ми лише поміж їх позиціями. Потім ми витіснили ворога з третього поверху.

– Ви були в аеропорту під час візиту Михайла Пореченкова. Знали про приїзд актора?

– В той момент я не зав, що це саме він поливає українські позиції з кулемета. Мені пізніше про це сказали. Мій “Саньок”, так я називаю свій автомат, міг без проблем дістати стрілка, якби я отримав таку команду. Так що “зірці” могло “пощастити”.

– На днях столичний аеропорт отримав від вас незвичний подарунок – інформаційне табло з Донецького аеропорту…

– Взагалі-то мене обзивали мародером. Але я ніколи не грабував чужі хати. Я виніс декілька речей з аеропорту. Чому виніс? Мабуть, дала про себе знати моя хохляцька натура. Це книжка, монітор, іграшка, кружка. Взяв я їх лише тому, що інакше вони б дісталися ворогу чи були б знищені. Монітор деякий час зберігався у моїх друзів. Я подумав: “А навіщо він мені?” Вирішив, що подарую його в київський аеропорт. Це ж все-таки державне майно, воно повинно приносити якусь користь державі.

– Як вдалось здобути трофей?

– Коли бойовики ненадовго покинули свої позиції, ми ризикнули нагрянути до них в гості. На барикаді з диванів і крісел помітили два монітори. Боялись, що вони можуть бути замінованими, але, на щастя, обійшлось. Одне табло виявилось неробочим, інше – діяло. Ще кілька днів я тягав вцілілий трофей за собою. Під час ротації відвіз його на базу в Краматорськ. А вже звідти відправив на “велику землю”, до друзів. Після дембелю нарешті вдалось передати монітор в столичний аеропорт.

– В аеропорту можна було багато цікавого знайти?

– Коли я туди прийшов, там уже все порозгрібали. Ніхто ж не піднімає питання, куди поділось золото із ювелірних магазинів, що знаходились на території аеропорту? І сепаратюги, і не тільки трохи рук доклали. Я прихопив книгу “Як керувати грошима”. Знайшов її серед уламків і шматків сміття. Я подумав: ”Чому добру пропадати?” Взяв і забрав її. І кружечку звичайну знайшов на пам’ять. О, ще й овечку м’яку знайшов, привіз дружині у подарунок.

– Керівництво аеропорту з радістю прийняло дар?

– Вони були задоволені. Навіть готують мені якийсь сюрприз, проте який саме я не знаю. Поки що монітор встановлюється. Хотілося б, щоб підписали, що його передали “кіборги”, і зробили урочисте відкриття. Знаходитись у столичному аеропорту після Донецького трохи моторошно. Все нагадує новий термінал Донецького аеропорту. Тільки живе, вирує, ходять красиві пасажири, нарядні стюардеси… І так само фасад на дорогу виходить. Перед фасадом нерозумно будують автостоянку, з якої можуть цей термінал впритул штурмувати вороги. Цю будівлю буде значно важче захищати ніж ту. Не дай Боже, звісно. Так і хочеться пригнутись... Таким же приблизно міг би бути зараз і Донецький аеропорт.

– Під час перебування в АТО ви активно постили в Фейсбуці. Як знаходили час на соціальні мережі?

– Це було єдиною можливістю показати мамі і друзям, що я живий і зі мною все добре. Вони з нетерпінням чекали на мої пости. З дзвінками були певні проблеми, до того ж, моя мати проживає за кордоном.

– Що допомогло повернутись живим?

– Молитва. А ще я помітив, що якийсь везучий. І, що цікаво, більш-менш щастило усім, хто мене оточував. Бої проходили “м’якше” для нашого підрозділу. Без великих втрат. Бог беріг, мабуть. Під час відпустки жінка казала, обнімаючи: “Не йди на війну. Ти в мене один”. Я відповів: “Не переживай, рідна. Обіцяю повернутися”. А я своїх обіцянок дотримуюсь. Прадід мій пройшов дві війни, кавалер усіх ступенів георгіївських хрестів. Розвідник. Три поранення в груди й одне в горло. Дожив до глибокої сивини, продавши всі георгіївські хрести й купивши хліба в Голодомор, влаштований одним із тиранів, яких ти так любиш, Росіє... Але нічого в них не вийде. Слава Україні!

Анастасія Олехнович. “Крила України”.

Будні польової пошти

Черговий виїзд групи ЦВС сектора "М". План на сьогодні – доставити гору посилок на передові позиції нашої зони відповідальності. До того ж, ввести в курс справ нового волонтера, який приступає до роботи вже наступного дня.

Перше на черзі – Лебединське. Посилки, посилки, посилки. Майже одні й ті самі бійці отримують вісточку з дому. В основному, це теплі речі. Наближається зима, і теплий одяг стає прерогативою формування посилок з дому. Є вантажі, що і вдвох тяжко підняти. Але коли думаєш, що цей пакунок сформований з любов'ю, – вага майже не відчувається.

Передали бійцям плакати та малюнки від вихованців маріупольського дитячого садочка №129, в яких були напередодні. Хлопці не те що з радістю, а із невимовним захопленням розглядали дитячу працю. Зараз вони облаштовують новопобудовані бліндажі, тож на стінах достатньо місця, аби розмістити дитячі подарунки.

Коли дісталися Гнутова, до хлопців приїхала мобільна баня. А один із бійців, що мав отримувати посилку, якраз насолоджувався всіма перевагами гарячої води. В багатьох випадках саме сьогодні посилки отримували не прямі адресати, а довірені особи – їх командири або товариші. Справа в тому, що інколи бійця нема на місці постійної дислокації підрозділу – він може бути як на завданні, так і відпочивати після нього.

На пропускному пункті людей значно побільшало. Можливо, причина цьому – новий рейс "Маріуполь-Донецьк", що пролягає через цей населений пункт. Автобус довозить людей з Маріуполя до Гнутова, потім вони переходять пропускний пункт, і на другому боці їх чекає інший транспорт, який довезе їх до кінцевої точки – Донецька. Ціна задоволення – 150 грн.

До води та теплих речей додалася ще одна потреба – ліки від застуди. Саме такі засоби надіслали нам небайдужі громадяни з Вінниці, а ми, в свою чергу, передали їх бійцям.

Орловське. Тут завжди нас зустрічають привітно та з посмішкою. Незважаючи на те, що сепари стоять "он за тим побитим полем", хлопці відкрито розповідають про нічні розборки між підрозділами противника. Як кажуть самі: "Напевно, щось не поділили".

Жіноча присутність на війні – це звична річ. І взагалі, це окрема тема для розмови. Вся зброя на фронті має своє ім'я. І найчастіше – воно жіноче. Маруся, Тетянка, Катруся, Даринка – тут все розмаїття імен. В основному – на броні та особистій зброї.

Чермалик. Завжди, коли виходимо з машини, ділимося на дві групи: одна тримає сектор, інша вручає посилки. Кожного разу знайдеться місцевий мешканець, який стоїть неподалік і починає говорити по телефону. Це завжди напружує. Хто знає, які в нього наміри та думки.

Боєць, що постійно зустрічає нас на посту, уже посміхається. Сьогодні йому також є вісточка з дому. Кожен раз, коли я пробувала поцілити в нього об'єктивом, він скромно ховав обличчя і навіть злився, а тепер – навпаки: "Ну все – можете фотографувати".

Новоселівка-1. Тут найбільше посилок, аж 4. Не кожен боєць бажає, щоб його фотографували. Хтось комплексує, хтось боїться, що побачить рідня, яка впевнена, що їх кровинка десь на мирній території, а хтось просто не в гуморі. Але звіт про те, що посилка потрапила адресату в руки, – головна запорука нашої роботи.

Новоселівка. На в'їзді нам на зустріч йшов гурт хлопчаків 8-10 років. Напевно на футбол – діловиті, в шортах, з м'ячем в руках. Зупинилися, як вкопані, і навперебій почали махати нам руками – вітають. Ми навіть не очікували такої гостинності. Відповіли привітом і поїхали далі. Але так приємно стало на душі. Тут це рідкість. Місцеве населення не сприймає нас як захисників, але в більшості випадків все ж таки мовчить. Можна тільки спостерігати, як шевеляться їхні губи і корчаться гримаси, коли машина з табличкою "Україна. Збройні Сили" на синьо-жовтому фоні проїжджає поряд.

Посилки. Сюди їх також прислали аж чотири. В основному, продукти і речі. Хоч ми й попереджуємо бійців та відправників про те, що овочі та м'ясо можуть швидко зіпсуватися, поки пройдуть всі рівні доставки – 5-7 днів, проте всі вперто кладуть і фрукти, і сало, і навіть свіжого гусака.

В Кирилівці закінчуємо нашу поїздку на сьогодні. Попри значну заплутаність та скритність підрозділу, в якому служить боєць-адресат останньої посилки, – ми їх знайшли. Бувають випадки, коли хлопці самі не знають, де дислокуються. Тоді доводиться запитувати у керівництва або в сусідніх підрозділах. Посилка ж то повинна знайти свого адресата.

Загалом, за день розвезли 18 пакунків. Починаючи від маленького, в який запакували годинник, і закінчуючи великим клунком, в який будь-хто з нас може поміститися.

Ярослава Марченко.
"Крила України".
Із зони АТО. Фото автора.

"Дякую вам, дяді військові, за наш захист від поганих людей!"

Близько 1000 малюнків, листів та аплікацій надійшли бійцям 92-ї окремої механізованої бригади Збройних Сил України, які залучаються до проведення антитерористичної операції на Луганщини. Відправниками були школярі Дергачівського і Чугуївського районів Харківської області, а в ролі листонош із задоволенням виступили волонтери. Найбільшу активність у листуванні з учасниками АТО проявляють учні Солоницівської гімназії № 3 Дергачівського району.

– Більшість наших військовослужбовців є уродженцями Харківщини. Знаючи це, юні патріоти постійно підтримують своїх земляків і представників інших регіонів теплими словами та яскравими фарбами. Майже в усіх бліндажах, наметах та у кабінах бронемашин солдати розміщують ці витвори дитячого мистецтва, які просто випромінюють позитивну енергію, – розповів виконуючий обов'язки заступника командира бригади майор Артур Батістов.

Ось – уривки з декількох дитячих листів, які цього разу надійшли до польових таборів воїнів-піхотинців:

"Дякую вам, дяді військові, за наш захист від поганих людей. Одягайтеся тепліше, бо мама Олена каже, що скоро буде холодно…" (Мирослава С. 2-А клас);

"…Ви всі є дуже мужніми людьми. Адже там постійно стріляють бандити, а вам не страшно. Ми з дівчатами дуже хвилюємося за солдатів, а хлопці кажуть, що по закінченню школи підуть до армії…" (Настя Ж. 6-Б клас);

"…Удачі всім по службі та повертайтеся живими і здоровими. Знайте, що ми вами пишаємося і турбуємося за долю кожного захисника Вітчизни. Слава Україні! Героям слава! Смерть ворогам!" (Радимир Г. 10-А клас).

У малюнках харківських школярів часто використовується військово-патріотична та національна тематика. Так, майже в кожному малюнку є Державний прапор України, синє небо чи ясне сонечко.

За словами бійців 92-ї окремої механізованої бригади Збройних Сил України, після таких щирих і по-дитячому наївних слів поточні проблеми відходять на другий план та з потрійною силою виконуються бойові завдання.

Дмитро Горбунов.
м.Старобільськ.

“Служба спеціального призначення”

Вони вгризалися в кам’янисту землю Донбасу, були на перших рубежах оборони в Дебальцеві, ризикуючи життям знешкоджували вибухонебезпечні предмети, відновлювали знищені терористами мости, переправи та залізничні сполучення. Складна обстановка та небезпека розкрили у цих людях найкращі чоловічі риси. Йдеться про мужність та патріотизм воїнів Державної спеціальної служби транспорту, які протягом проведення антитерористичної операції на сході проявили високу витримку, професіоналізм та любов до рідної землі.

Незабаром воїни Державної спеціальної служби транспорту, яку очолює її легендарний керівник генерал-лейтенант Микола Мальков, відзначатимуть своє професійне свято. Їм буде про що поговорити, підвести підсумки за рік бойової інтенсивної роботи.

Адже сьогодні, в реальній бойовій обстановці в зоні АТО, військовослужбовці наочно демонструють значущість Держспецтрансслужби. Виконання низки завдань з інженерного обладнання смуги оборони показало її великий потенціал. Обладнані в першій лінії оборони опорні пункти, вогневі позиції, бліндажі – це сотні врятованих життів військовослужбовців. Охорона та оборона, розмінування та загородження транспортних артерій країни в умовах бойових дій демонструють високий рівень готовності підрозділів Держспецтрансслужби до виконання цих завдань. А наявність та обслуговування єдиного в країні наплавного залізничного моста, здатного пропускати як залізничний, так і автомобільний транспорт, робить їх єдиним підрозділом, здатним із цим впоратися.

Тож основні завдання, які ставилися і ставляться дотепер Генеральним штабом, – це короткострокове відновлення мостових переходів, інженерне обладнання позицій військ, укриттів для особового складу і техніки, розмінування та відновлення об’єктів транспортної та соціальної інфраструктур, охорона об’єктів державного значення та низка інших завдань.

– За моїм глибоким переконанням успіх у виконанні завдань нашими підрозділами полягає у тому, що нам вдалося мобілізувати та згуртувати військові колективи підрозділів та частин, починаючи від командирів, штабів, органів виховної роботи і закінчуючи солдатом, призваним із запасу, – розповідає Голова адміністрації Держспецтрансслужби генерал-лейтенант Микола Мальков. – Висловлюю слова вдячності усім кадровим військовослужбовцям та призваним із запасу, котрі сумлінно, не покладаючи рук, виконують свій обов’язок. Особливо відзначаю роль військовослужбовців запасу Чернівецького регіону, котрі у складі підрозділів Служби охороняють мости та тягові електропідстанції. Велика подяка оркестру 194-го понтонного загону за ті хвилини радості, котрі він дарував мирним мешканцям на звільненій території.

Без права на помилку

Недарма кажуть: “Сапер помиляється лише раз”. Помилка сапера – це втрачені життя. І, власне, сапери Державної спеціальної служби транспорту зробили все для того, щоб трагічних помилок не трапилось.

Напічкана мінами, снарядами та розтяжками земля Донбасу – величезне випробування для саперів. З липня 2014 року три підрозділи з Чернігова, Львова та Конотопа взялися до розмінування транспортних об’єктів у зоні АТО в Донецькій області. У підсумку було виконано всі поставлені завдання та знешкоджено 636 вибухонебезпечних предметів, у тому числі: мін протипіхотних, протитанкових, ручних гранат (розтяжки) – 40 шт., реактивних снарядів та протипіхотних осколкових елементів від РСЗВ – 134 од., артилерійських снарядів – 121 шт., саморобних вибухових пристроїв – 9 шт. та інших небезпечних засобів.

Однак усі ці небезпечні знахідки – лише невелика частина того, що тримає в собі поранена земля Донбасу. Говорять: “Останніми з війни повертаються сапери”, але поки що цьому кінця не видно краю…

Транспортні артерії, мости та переправи обороняє 1000 бійців

Одна справа – виконати інженерні роботи, відновити транспортні артерії, інша – забезпечити їх надійну охорону та оборону від безлічі диверсійно-розвідувальних груп російських терористів. Ця робота теж лягла на плечі військовослужбовців Держспецтрансслужби. Про мужність, звитягу та витримку охоронців мостів, переправ та транспортних сполучень годі говорити. Усі впоралися на відмінно й досі стоять на сторожі важливих об’єктів.

Якщо говорити мовою цифр, то на цей час під охороною та обороною Держспецтрансслужби – 47 об’єктів державного значення, 15 з яких – у зоні АТО. Із них 42 автомобільні та залізничні мости, 5 гідротехнічних споруд та опорні тягові підстанції в різних областях східної України. Загалом до виконання цих завдань залучено понад 1000 військовослужбовців.

Єдиний в Україні “понтон”

Наведення понтонних мостів у зоні АТО виконував особовий склад понтонно-мостового батальйону під керівництвом підполковника В. Палія. Споруджені на місці зруйновані понтонні мости в Слов’янському та Краснолиманському районах стали стратегічними об’єктами транспортної мережі регіону. Вони дали можливість рухатися колонам військової техніки, місій ОБСЄ, гуманітарним колонам та цивільному транспорту.

– Коли високе начальство дивилось на наш міст біля Слов’янська, мене ніби докоряли: звісно, тобі добре, в тебе техніка є нова, а ось у Міноборони – старезна, – згадує генерал-лейтенант Микола Мальков. – Але насправді наш комплекс НЗМ – 1970 року випуску! Просто ми, немов відчули його затребуваність у майбутньому, і ще в 2012 році провели навчання на ньому, підлатали, підварили, підфарбували, привели в порядок техніку. От і результат. Зайвий раз підтверджується військова істина – все залежить від командирів. Можна і на старій техніці працювати, якщо утримувати належним чином.

Бойове хрещення екскаваторників

Окремим рядком варто згадати роботу людей на важкій інженерній техніці, котрі, не покладаючи рук, зводили укріплення, від яких напряму залежить життя українських воїнів.

Незважаючи на те, що з літа 2014 року для воїнів Держспецтрансслужби не визначили ні статусу учасника АТО, ні підвищеного грошового забезпечення (різниця була в рази), вони без вагань поїхали туди, де рвуться снаряди. Один із випадків стався 18 вересня поблизу Дебальцева. Екіпажі екскаваторників потрапили під обстріл ворожої артилерії. На щастя, всі приїхали в розташування живі, але дуже збентежені та перелякані. Таке бойове хрещення, що тут скажеш. Розповіли, що дивом вціліли, бо вже через чотири секунди, як вони вскочили в укриття, в екскаватор потрапила міна… На другий день, аби уникнути демаскування (залишати останки екскаватора не можна), разом з військовослужбовцями ЗС України машину евакуювали.

– Наші колони накривало вогнем більше десятка разів, – розповідає заступник голови адміністрації Держспецтрансслужби полковник О.Баранов. – Ми теж відстрілювалися. В кабіні зазвичай три людини (водій, екскаваторник і старший машини). Двоє стріляють з вікон. А там, де працюємо, щодня одну-дві позиції (із десяти) обстрілюють з мінометів. Проте ми уже зробили близько 400 великих об’єктів (кожен з безлічі укриттів, бліндажів, окопів). Крім того, понад 1000 укриттів для важкої бронетехніки, 10 кілометрів траншей, зарили неймовірну кількість наметів.

***

Війська Держспецтрансслужби живуть за військовим статутом і зовні мало чим відрізняються від Збройних Сил, однак підхід до виконання поставлених завдань, організація, морально-психологічна атмосфера і духовний світ тут одразу кидаються в очі.

Словом, як казав генерал Мальков, усе залежить від командирів. Мабуть, він мав на увазі недопустимість у військовому керівництві байдужості, недбалості, корупції та банальних крадіжок військового майна. Людина має бути на першому місці – саме такі цінності сповідують усі цивілізовані країни світу. Маємо сповідувати і ми, особливо у війську. Тоді буде відповідна віддача і результат роботи.

Саме про цей результат, своєрідний підсумок роботи в зоні АТО і не тільки Держспецтрансслужба видала першу добре проілюстровану книгу під назвою “Служба спеціального призначення”. Вона вийшла невеликим накладом – усього 1000 примірників, але неодмінно стане підручником для прийдешніх поколінь як навчального, так і патріотичного спрямування.

Тож колектив тижневика щиро вітає воїнів Держспецтрансслужби з їхнім професійним святом. Зичимо вам здоров’я, терпіння, удачі та достатку. А також дякуємо вам за вашу роботу, проявлену мужність та патріотизм в обороні рідної землі від кривавого агресора.

Юрій Ігнат.
“Крила України”.

Професійне свято відзначили "салютом"

Як можна побачити на фото, 1 жовтня в українському небі було гаряче. Своє (дещо призабуте) професійне свято – День ППО Сухопутних військ по-бойовому на базі зрадн 72-ї омбр, де командиром підполковник Вадим Волощук, відзначили підрозділи ППО сектора "М".

Кажуть, що краще один раз побачити, ніж сто разів почути чи прочитати. Керуючись цим, ми свідомо віддали пріоритет на шпальті прекрасним світлинам Дмитра Муравського, який чи не першим так гарно зафіксував в історії бойове застосування підрозділів протиповітряної оборони Сухопутних військ.

Бойові стрільби екіпажів та розрахунків підрозділів ППО виконувались на одному з полігонів нашої держави.

Військовослужбовці вже давно відвикли від нудних рутинних навчань. Тепер вони проводяться не для "галочки" чи якоїсь показухи перед начальством. Тепер ціна помилки, непрофесійності занадто висока. Це розуміють воїни на передовій. Тому ставлення до подібних заходів дуже серйозне від солдата до командира. Звідси й результат високої злагодженості, взаємодії і …точні влучання. Краще помилитися тут, на полігоні, ніж дати ворогу пріоритет на передньому краї. У цьому переконані захисники неба.

Як і на минулих практичних стрільбах до "святкового" навчання залучалися екіпажі з передової лінії оборони. Шляхом здійснення маневру, виконавши навчальні вправи, вони знову відправлялись до місця виконання бойового завдання. Усе відбулося чітко за планом, похвилинно, без втрати з поля зору ввіреної ділянки оборони.

Окрім бойового злагодження та величезного практичного досвіду для особового складу, під час цих навчань запроваджуються нові форми та методи організації спостереження, виявлення повітряних цілей та їх знешкодження. Адже по повітряній цілі-імітатору послідовно відпрацювали ПЗРК, мобільні зенітні установки, комплекси "Тунгуска" й "Стріла".

Як і минулого разу, зенітники розгромили "ворожі" цілі з відмінним результатом. Тепер можна повернутись на бойові позиції й відзначити професійне свято, теж по-своєму…

Юрій Ігнат.
"Крила України".
Фото Дмитра Муравського.

Мі-8МСБ стає ударним?!

Цей вертоліт по праву вважається найпоширенішим у світі. Його популярність можна порівняти хіба що з автоматом Калашникова. Машина стала бойовою робочою конячкою в усіх куточках світу, а також героєм другого плану багатьох кінострічок.

Тактико-технічні характеристики:

Максимальна злітна маса – 12500 кг
Корисне навантаження в кабіні – 4000 кг
Корисне навантаження на зовнішній підвісці – 3000 кг
Система запуску двигунів – електро
Максимальна швидкість – 260 км/год
Крейсерська швидкість – 225 км/год
Дальність польоту – 600 км
Дальність польоту з підвісними баками збільшеної ємності – 1440 км
Розхід пального – 500 кг/год
Динамічна стеля – 9150 м

Однак у різних країнах існує чимало модифікацій цього унікального вертольота, і приємно чути, що найкращий із них у нас – в Україні. Хоч для нашої держави з її критичними економічними показниками доволі важко тягатися зі світовими гігантами у виробництві зброї та техніки, вітчизняні підприємства, які працюють на оборонку, не пасуть задніх. Це було вчергове продемонстровано на 7-й Міжнародній виставці "Зброя та безпека – 2015", яка проходила 22-25 червня у Києві. Мі-8 МСБ на ній знову посів одне з передових місць експозиції.

Цього року стрічку урочисто перерізав Секретар РНБО Олександр Турчинов. Він та представники різних силових відомств ознайомилися із новітнім озброєнням українських зброярів і висловили сподівання, що наш оборонпром невдовзі серйозно закріпиться на передових позиціях світового ринку, адже в умовах продовження агресії жорстокого і сильного ворога серйозна увага приділяється розвитку саме оборонно-промисловому комплексу нашої країни.

– Наш оборонпром сьогодні випускає зброю і техніку одну з найкращих у світі, тому що вона проходить випробування не на стендах і полігонах, а в бойових умовах. І саме там військові, випробовуючи зброю, вносять пропозиції щодо покращення її якості, бойових характеристик, а фахівці оборонпрому реалізують це під час своєї роботи, – підкреслив Олександр Турчинов. У цьому контексті, він зауважив, що необхідно, аби були зняті усі обмеження з військово-технічної співпраці, які сьогодні штучно створені на нашому шляху.

Мі-8 МСБ у своєму класі є найпотужнішим вертольотом у світі. Йому належить чимало світових рекордів і шалена популярність у світі. А це – завдяки запорізьким авіаконструкторам, чиї двигуни 5-го покоління підняли машину вище Евересту і дозволили літати в 100-градусному діапазоні температур: від -50°С– до +50°С без втрати потужності. Мі-8МСБ оснащений новим двигуном ТВ3-117ВМА-СБМ1В 4Е, що має підвищений на 30% ресурс експлуатації. Його потужність в крейсерському режимі складає 1000 кінських сил і може збільшуватись в залежності від завдань до 1500 тис. к.с.

Про це та інше нашим читачам повідомив заступник генерального конструктора АТ "Мотор Січ" Леонід Пирогов.

– Старі двигуни дуже бояться високих температур. Це на власному трагічному досвіді відчували льотчики в горах Афганістану. Тоді були дуже серйозні втрати Мі-8. Нині ж Мі-8 МСБ, за певними показниками, переважає будь-який вертоліт у світі і збирає нові рекорди у скарбничку. Скажу, що одразу після вдалих випробувань борт став президентським, а нині в зоні АТО бойові завдання виконують Мі-8, обладнані новими двигунами. Скільки їх, сказати не можу, але основна робота на сході держави лежить саме на цих машинах.

За словами Леоніда Пирогова, спершу вертоліт Мі-8МСБ розглядали як військово-транспортну машину. Тепер на нього дивляться як на ударний вертоліт, який за деякими параметрами переважає Мі-24. На нього можна причепити безліч озброєння: керовані та некеровані ракети, автоматичні гармати, кулемети та інше. Наразі на стадії завершення – розробка єдиного прицільного комплексу, що працюватиме з різними типами озброєння як вітчизняного так і натовського зразка. Вертоліт може мати різні системи захисту від ураження зенітними ракетами: від відстрілу теплових ракет – до сучасних засобів радіоелектронної боротьби. Особливістю конструкції Мі-8МСБ є значно знижена тепловіддача від двигуна, що теж зменшує вірогідність його захвату ПЗРК.

Представлений на виставці Мі-8МСБ ніколи не потрапить у війська. Спокійно! Лише та машина, що на виставці. Адже це – справжня літаюча лабораторія, діагностичний випробувальний центр для досліджень та аналізу інформації під час польоту.

Генеральний конструктор "Мотор Січ" В'ячеслав Богуслаєв переконаний, що вертоліт займе провідне місце не лише в Україні, а й на світовому ринку авіації. Встановлення на борту новітніх комплексів навігації та озброєння робить його найкращим у своєму класі військово-транспортним ударним вертольотом.

Завдяки новому "серцю" багатоцільовий Мі-8МСБ набув нових надзвичайно корисних характеристик: температурні режими, вантажо- та швидкопідйомність, висота горизонтального підйому, яка сьогодні складає 9150 метрів!

Юрій Ігнат. "Крила України".
Фото автора.

Isuzu FTS34 прийдуть на заміну ГАЗ-66

Невдовзі автопарк Збройних Сил України можуть поповнити автомобілі типу Isuzu FTS34, складання яких планується розпочати за ліцензією на потужностях виробничого підприємства "Богдан" у Черкасах. Ці вантажівки, які відзначаються високими тактико-технічними характеристиками та призначені замінити застарілі радянські робочі конячки, – автомобілі Газ-66. Зараз українська армія гостро потребує багатоцільових шасі 4х4 з хорошими характеристиками ремонтопридатності та прохідності. Серед головних переваг Isuzu – надійність і невибагливість. Крім того, авто при власній масі у 5 т може взяти на борт майже 7 т вантажів.

Втім, Isuzu FTS34 – не єдина вантажівка, яку наші військові розглядають як заміни ГАЗ-66. Вже сьогодні ПАТ "АвтоКрАЗ" випускає подібні вантажні повнопривідні всюдиходи, що заробили собі репутацію незамінних "трударів" бездоріжжя, здатних надійно та ефективно працювати за будь-яких кліматичних умов у різних куточках світу. У лінійці вантажівок марки "КрАЗ" сьогодні є техніка з колісною формулою 4х4 (у такому ж діапазоні вантажопідйомності, що і японський аналог, проте майже удвічі важча) як з класичним капотним компонуванням – КрАЗ-5233ВЕ "Спецназ", так і з кабіною, розміщеною над двигуном – КрАЗ В6.2МЕХ.

Ще одне авто – армійська версія білоруського автомобіля МАЗ-5316 (4Ч4). Його, як і японське Isuzu, випускатимуть під торговою маркою "Богдан". Складатимуть автомобіль з машинокомплектів, що поставляються з Республіки Білорусь. Вантажні і спеціальні версії авто планується виготовляти в інтересах Національної гвардії України. Нацгвардія вже має певний досвід експлуатує колісних транспортних засобів виробництва Мінського автомобільного заводу, що поставляються в рамках контрактів, укладених у 2014 і 2015 роках. Українські силовики залишилися задоволеними характеристиками білоруських машин і зацікавлені в розширенні автопарку відомства, зокрема й за рахунок цієї техніки. Разом з тим, до закупівель даного автомобіля виявили інтерес і в Міноборони України.

Як бачимо, сьогодні в українських силовиків є чималий вибір військової техніки як вітчизняної, так і зарубіжної розробки, здатної стати гідною і, що найголовніше, – ефективною заміною колишньої, радянської. Звісно, важливими критеріями при прийнятті на озброєння того чи іншого зразка є не тільки його тактико-технічні характеристики, надійність та ремонтопридатність, можливості щодо обслуговування тощо, а й локалізація виробництва. Проте не менш важливе значення має уніфікація усієї військової техніки та озброєння – це, власне, той напрямок, яким рухаються зараз більшість армій світу. Сподіваємось, що й Україна не стане винятком.

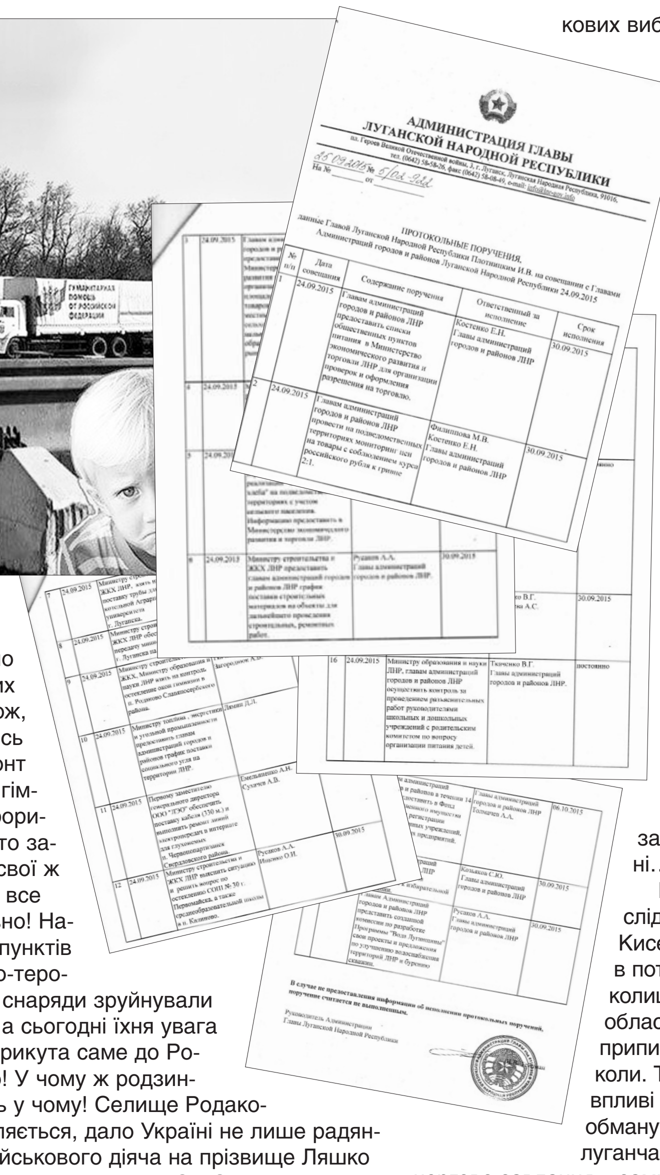

Характеристики	ГАЗ-66	Isuzu FTS 34	КрАЗ В6.2МЕХ	КрАЗ-5233ВЕ "Спецназ"	МАЗ-5316
Рік виробництва	1964	2014	2013	2008	1999
Компонування	кабіна над двигуном	кабіна над двигуном	кабіна над двигуном	капотне компонування	кабіна над двигуном
Колісна формула	4х4	4х4	4х4	4х4	4х4
Дорожній просвіт, мм	315	245	310	400	350
Колісна база, м	3,3	4,1	4,1…5,0	5,0	4,6
Шини	365/90 R18	12.00 R20	445/65 R22,5	550/75 R21	16.00 R20
Двигун	4,254-літровий карбюраторний ЗМЗ-513, 8-ми циліндровий	7,8-літровий дизель 6HK1-TCN	8,9-літровий дизель Cummins ISLe 375 30 6-ти циліндровий	14,86-літровий дизель ЯМЗ-238ДЕ2 8-ми циліндровий з турбонаддувом	14,85-літровий ЯМЗ-65853, 8-ми циліндровий з турбонаддувом
Потужність, к.с.	125	240	370	330	330
Паливний бак, л	2х105	2х140	2х250	2х250	350
Коробка передач	механічна, 4-ступінчаста	механічна, 6-ступінчаста	механічна, 8-ступінчаста	механічна, дводіапазонна, 8-ступінчаста	механічна, 9-ступінчаста
Маса спорядженого автомобіля, кг	3 470	5 000	11 100	11 200	9 500
Маса автомобіля повна, кг	5 940	12 200	17 400	17 300	17 150
Вантажопідйомність, кг	2 000	6950	6000	6000	7500
Довжина шасі, м	5655	6,65	7,5…8,4	7,8	8,2
Ширина, м	2342	2,4	2,54	2,72	2,55
Висота, м	2440	2,93	3,2	3,2	3,35

Про соціальні хліб і вугілля, ремонти “по блату” й інші новини казково-гумористичної фейкової країни “ЛНР”

Днями став відомим текст протокольних доручень самопризначеного глави так званої “Луганської народної республіки” Ігоря Плотницького, які він дав як очільник цієї терористичної організації під час наради з незаконно призначеними главами адміністрацій тимчасово окупованих міст і районів Луганщини 24 вересня цього року.

АДМИНИСТРАЦИЯ ГЛАВЫ ЛУГАНСКОЙ НАРОДНОЙ РЕСПУБЛИКИ

ПРОТОКОЛЬНЫЕ ПОРУЧЕНИЯ

Сказати, що цей “документ” містить якусь сенсацію чи відверту антиукраїнську крамолу, навіть і не скажеш. Протокольні доручення (ти ба, бандитам, що захопили владу на клаптику окупованої української землі, навіть діловодство “розумними” словами ведуть!) якраз навпаки ані словом не згадують що-небудь, так чи інакше пов’язане з Україною. Єдине, що вказує на бодай якесь відношення фейкової “республіки” до України – то це українська національна валюта гривня, за яку терористи торгують за грабіжницьким (на свою, звичайно, користь!) курсом до російського рубля – не три, а два дерев’яних. В іншому ж Україна не згадується взагалі, і якщо не знати нічого про російську агресію проти України, про змову банди місцевих сепаратистів проти своєї країни – скажімо, якщо впасти з Місяця й не володіти ситуацією, можна щиро повірити у зміст папірця: така собі держава з усіма її атрибутами піклується про свій народ! Але ж ми з вами прекрасно знаємо, як все відбувалося й продовжує відбуватися насправді ділі! Знаємо й ціну популістським лозунгам проросійських терористів, яких вже й сама натхненниця, Росія, підтримує неохоче, знаємо й реальний стан справ “за парєбріком”…

Отож, які “важливі думки” озвучив у своїх дорученнях колишній майор Радянської армії, а згодом – український чиновник і господар бензоколонки, який став на терористичний шлях і зайняв трон місцевого царька, орієнтованого на Кремль? Зміст цих доручень можна змалювати, умовно розділивши їх на чотири блоки: торгівля, соціальні аспекти, підготовка невизнаного адміністративно-територіального утворення до зими та “різне”.

Щодо торговельної складової, то тут, здавалося б, зовсім просто – провести моніторинг цін, питання дозволів на діяльність пунктів громадського харчування, боротьба зі стихійними ринками на користь створення організованих торговельних майданчиків та контроль за ціноутворенням та потребами у так званому “соціальному хлібі”. Все начебто правильно й не викликає питань. Із першого погляду. Якщо ж зацікавитися цими пунктами настанов вождя племені луганських терористів та розібрати кожен із них окремо…

Ну, по-перше, про які “заклади громадського харчування”, власне, може йтися? Можливо, – про всі їдальні, рюмочні й пиріжкові – все те, що на радянський манер входило до складу поняття “общепит”. А може, йдеться про так звані безкоштовні пункти харчування, де, як рекламували терористичні місцеві та колотерористичні російські ЗМІ, знедоленим новоросам роздавали гуманітарну допомогу й безкоштовно годували? В такому разі пропозиції щодо оформлення дозволів на торгівлю в таких закладах звучать більш ніж двозначно.

Далі – курс російського рубля, за яким пан Плотницький повелів своїм фейкопідданим торгувати. Тоді, як дерев’яний знецінюється скоріше за гривню, і за одну одиницю української валюти на міжбанку можна придбати більше трьох російських рублів, керманичі так званої “ЛНР” дають лише два рублі за гривню. Що це – просто зневага до української грошової одиниці з метою показати населенню тимчасово окупованої території те, як погано живе сьогодні Україна? Можливо – так, але – лише в останню чергу. Першочерговим завданням самого “товариша Плотницького” та його кліки є самозбагачення, під час якого до коштів, накопичених ними після реалізації в Російській Федерації не лише готової продукції, а й устаткування пограбованих промислових підприємств Луганщини та Донбасу, після продажу на металобрухт обладнання тих підприємств, якими російські замовники не зацікавилися, ця гра на курсі валют приносить ватажкам терористичної влади надприбутки. Людям на тимчасово окупованій території немає куди подітися, і щоб вижити й не померти від голоду, вони ладні за безцінь продавати все – коштовності, побутову техніку, власні речі й тим більше вони погоджуються із грабіжницьким курсом валют.

Справа з “соціальним хлібом” – взагалі цікава. Ідея, хоч і не своя, – в Україні вже роками реалізується дешевий соціальний хліб для малозабезпечених верств населення – та добра. Інша справа – з чого та у якій кількості випікається він для населення Луганщини. Влітку “Преса України” із посиланням на власні джерела повідомляла, що, якщо в травні кількість соціального хліба, випеченого протягом тижня, складала в “ЛНР” 40 тисяч буханців, то вже у червні через тотальне зубожіння населення його стали випікати 85 тисяч буханців. Тоді цей соціальний хліб реалізовувався за ціною 3 гривні за буханку. Але з якого борошна він випікається? За визнанням самих представників терористичної влади регіону, хліб печуть з безкоштовно поставленого так званими “гуманітарними конвоями” Росії борошна. Тобто, й тут маємо нісенітницю: те, що апріорі повинно роздаватися населенню безкоштовно, йому знову ж таки продають за гроші!

Інший блок питань пов’язаний з ремонтно-відновлювальними роботами й підготовкою інфраструктури регіону до осінньо-зимового періоду. Цілі, знову ж таки, начебто, благородні. Це – й ремонт котельної Луганського аграрного університету, і передача з Луганська до Первомайська міні-котельної, і контроль за склінням вікон гімназії у селищі Родакове Слов’яносербського району та школах №30 Первомайська й ЗОШ селища Калинове, і ремонт ліній електропередач в інтернаті для глухонімих у селищі Червонопартизанське Свердловського району, і забезпечення роботи котельної №5 у Лутугинському районі. Й, зрештою, питання постачання населенню так званого соціального вугілля. Якщо ж, як то кажуть, копнути глибше, то бачимо те, про що зазвичай читають між рядками. Так, котельня аграрного університету обігріватиме не стільки студентів, адже вуз тимчасово переїхав із окупованого Луганська до Харкова, а бойовиків терористичних угруповань, які розселилися у цих та інших студентських гуртожитках міста. Далі – зворушлива турбота про гімназистів Родакового. Це селище протягом минулого року декілька разів переходило з рук в руки. І якщо українські війська, щоразу звільняючи його від терористів, діяли методом зачистки населеного пункту, то російські терористи обрали інший шлях – обстріли на відстані. І якраз будівля школи-гімназії постраждала внаслідок обстрілу терористами з реактивних систем залпового вогню “Град” 31 серпня 2014 року. Тоді ж постраждали і місцевий Будинок культури, двоповерховий багатоквартирний будинок та чимало приватних осель. Тож, піклуючись про ремонт місцевої гімназії, терористи просто замітають свої ж сліди. Та все одно дивно! Населених пунктів російсько-терористичні снаряди зруйнували десятки, а сьогодні їхня увага чомусь прикута саме до Родакового! У чому ж родзинка? А ось у чому! Селище Родакове, виявляється, дало Україні не лише радянського військового діяча на прізвище Ляшко (голова Ради міністрів УРСР Олександр Ляшко) та Героя Радянського Союзу Федора Клейбуса – саме звідси родом і особа, підпис якої стоїть під цими протокольними дорученнями – так звана керівник адміністрації “глави” “ЛНР” Ірина Тейцман! Цю інформацію неважко знайти будь-кому у відкритому джерелі “Вся Україна – мешканці”, де є повна адреса і навіть дата народження цієї пані з оточення Плотницького. Тобто, маємо лобіювання своїх інтересів – відновлюється інфраструктура тих населених пунктів, звідки походять функціонери нинішньої самопроголошеної влади. І як тут не згадати рідне село екс-генпрокурора Пшонки Сергіївка під Краматорськом та шикарні ремонти у тамтешніх школі, дитсадочку та монастирі! Себе образити – мабуть, найгірша образа…

Для того, аби пересвідчитись у тому, що саме бойовиками у різні періоди минулого й поточного року обстрілювалися й інші зазначені в переліку тих, що потребують ремонтно-відновлювальних робіт, населені пункти, достатньо знову ж таки звернутися до відкритих джерел у мережі Інтернет. Годі й сумніватися в тому, що зруйновані чи пошкоджені вони були саме терористами!

Що ж стосується соціального вугілля, цієї основної грошової артерії бандитів “ЛНР” та “ДНР”, то тут дивного нічого немає. Якщо протягом цих вже понад півтора року війни ними вкрадено й вивезено в Росію та й, чого гріха таїти, контрабандним шляхом і в Україну, сотні тисяч тонн вугілля, то чому б не поділитися тим найменшим, що в цьому регіоні в буквальному сенсі під ногами валяється?! Для них, керманичів терористичної влади, це – навіть не копійки, а електорат для подальшого збагачення їм ще знадобиться, отож краще дати йому протриматися ще одну воєнну зиму, аби можна було б набивати кишені й надалі!

Ну, і нарешті, останній блок питань, який ми умовно назвали словом “різне”. Тут ідеться про обґрунтування доцільності (відкриття, закриття чи переміщення) медичних закладів, розробку Програми “Вода Луганщини” та посилення контролю за підготовкою до фейкових виборів. Також це – пропаганда через колишнє обласне телебачення, а нині – так зване “ДТРК ЛНР” переваг соціального захисту дітей, зокрема харчування у шкільних та дошкільних навчальних закладах.

Ну, з медичними закладами на тимчасово окупованій території зрозуміло: з трьох варіантів доцільності сепаратисти обрали другий – закриття. Так, протягом останнього року на території, тимчасово непідконтрольній Україні, були закриті десятки поліклінік, галузевих лікарень та інших медичних закладів. Очевидно, процес їх ліквідації не завершився й досі – є, що закривати на Луганщині…

Пропаганда вірних послідовників Геббельса-Кисельова-Соловйова, які в поті чола трудяться на колишньому луганському обласному телебаченні, не припиняла свою роботу ніколи. Тож в її дієвості та впливі на суспільну думку обманутих та спантеличених луганчан сумніву немає. Її чергове завдання – замилювання очей батькам, дітей яких годують чи обіцяють годувати в школах та дитсадочках. Так, насправді, така програма є й спирається вона знову ж таки на гуманітарну допомогу Російської Федерації. Як розтрубили на весь світ сепаратистські ватажки, російські “гумконвої” дозволять їм організувати безкоштовне гаряче харчування дошколяриків та учнів перших-дев’ятих класів – такого немає навіть у благополучних і цілком мирних регіонах України! Та й для росіян, зрештою, це – фантастика… Як же виходить виконувати обіцяне на практиці? Зважуючи на те, що пресловуті білі камази путінських гумконвоїв ідуть в Україну напівпорожніми (зброя та боєприпаси не рахуються, адже це ж – не “гуманітрка”!), і їхнім головним завданням є якраз зворотний шлях, а вантажами – обладнання українських заводів і фабрик, а також “вантаж 200”, навряд чи плотницькістам вдасться виконувати задеклароване. Принаймні, вже відомі факти невиконання цієї програми в “ЛНР”. Так, наприклад, в одній із середніх загальноосвітніх шкіл селища міського типу Криворіжжя учнів молодших класів годують… рештками обідів з літнього пришкільного табору! Про це нещодавно повідомляв із посиланням на “Інформатор” телеканал Еспресо. TV. Так само справи і в Алчевську, де, за словами одного із вчителів, дітям дають “багаторазові” котлети. Словом, турбота так званої влади фейкової республіки про наступні покоління, як то кажуть, на лице…

Що ж стосується води, то, як відомо, внаслідок численних обстрілів водогони Луганська й населених пунктів області пошкоджені й виведені з ладу, і з водою на тимчасово окуповані території справи кепські. Терористи озвучують свої прагнення бурити свердловини та відновлювати ними ж зруйновані системи водопостачання, що ж із цього вийде – покаже час. Поки ж що з нетерпінням чекатимемо на нові звістки з кишенькового уряду пана-товариша Плотницького, аби ознайомити наших підписників із нововведеннями терористичної верхівки тимчасово окупованої частини Луганщини. Слава Україні!

Олексій Тригуб. “Крила України”.

РИНОК ОЗБРОЄННЯ

"Містралі" не пропали

Вертольотоносці типу "Містраль", що будувалися для російського військово-морського флоту схоже таки знайшли свого нового власника. Президенти Єгипту і Франції Абдель-Фаттах аль-Сісі і Франсуа Олланд досягли принципової угоди і домовилися про умови придбання кораблів. Про це йдеться в повідомленні офіційного веб-сайту французького президента.

Поки що немає жодних подробиць ані про потенційну вартість майбутньої угоди, ані про її умови. Тобто невідомо, яким обладнанням та ОВТ буде озброєний корабель. Також невідомо й про терміни передачі вертольотоносців до Єгипту.

Наразі, попри галас у російській пресі навколо відмови офіційного Парижа передавати кораблі до Росії, підписанти доволі мирно розійшлися під час розірвання контракту цього року. У Кремлі вже заявляли, що Франція вже відшкодувала кошти, виплачені Росією за контрактом (вочевидь, йдеться про суму в 950 мільйонів євро). А після повернення обладнання Париж отримає право власності і зможе розпоряджатися кораблями. Нагадаємо, що зараз на "Містралях" відбувається демонтаж російського обладнання, яке буде повернуте власнику.

ЄВРОБЕЗПЕКА

Литва посилюється гаубицями

На тлі російської гібридної агресії на сході України, яка у черговий раз продемонструвала незамінність артилерії для досягнення вогневої переваги над противником, Збройні сили Литви посилюють свої бойові можливості двома десятками самохідних гаубиць PzH-2000 німецького виробництва. Угода про поставки артсистем із Німеччини була підписана цього тижня. PzH-2000, що постачатимуться до Литви вже у наступному році, виводитимуться зі складу надлишкового озброєння Бундесверу.

Як повідомив глава литовського військового відомства Юозас Олекас, із 21-ї законтрактованої PzH-2000 до артилерійських підрозділів надійдуть лише 16 гаубиць. Решту використовуватимуть для навчання особового складу та як донори запчастин, коли ті потребуватимуть ремонту.

155-міліметрова самохідна гаубиця PzH-2000 прийнята на озброєння Бундесверу в 1998 році. Установка, за експертними оцінками, вважається однією із кращих у світі за бойовими і експлуатаційними характеристиками, включаючи скорострільність, дальність стрільби та високий ступінь автоматизації управління вогнем. Всього на озброєнні армії Бундесверу перебуває 185 таких установок. Три десятки із них знаходяться на зберіганні. Очевидно, саме ці САУ передаватимуться Литві.

МАНЕВРИ

У Балтії відбулися навчання ВПС Альянсу

Навчання ВПС НАТО і партнерів Північноатлантичного альянсу відбулися протягом останніх днів вересня на території країн Балтії. Про це повідомили в оборонному відомстві Литви.

Такі навчання відбуваються традиційно напередодні ротації сил так званої місії повітряної поліції Альянсу в країнах Балтії. Нинішнього разу у маневрах брали участь близько двох десятків бойових літаків із Великобританії, Угорщини, Німеччини, Литви, Норвегії, Польщі, США, а також партнерів Альянсу – Фінляндії та Швеції.

Мета навчань – вдосконалення системи контролю за повітряним простором, взаємодії наземних служб і винищувачів членів НАТО, що несуть чергування в рамках Місії Альянсу. Нагадаємо, на литовській авіабазі Зокняй зараз перебувають чотири винищувачі JAS-39 Gripen. В естонській Емарі – четвірка Eurofighter Typhoon. Окрім них до маневрів був задіяний литовський C-27J Spartan, американський повітряний пальнозаправник E-3A та британський ДРЛОУ E-3D.

НА ОЗБРОЄННЯ

"Локхід Мартін" викотив перший F-35 для Норвегії

22 вересня на підприємстві корпорації Lockheed Martin у Форт-Уерта відбулася церемонія викатки першого винищувача F-35A, замовленого ВПС Норвегії. Наприкінці серпня цей літак зі складального цеху був доправлений до фарбувального цеху, де на фюзеляж було нанесено спеціальне покриття, що забезпечує низьку радіолокаційну помітність.

Вже найближчим часом винищувач, що отримав позначення AM-1, пройде серію наземних випробувань перед виконанням першого польоту. AM-1 є першим із чотирьох F-35 для ВПС Норвегії, що знаходяться в стадії складання. До кінця поточного року AM-1 і другий літак для ВПС Норвегії, AM-2, будуть відправлені на авіабазу "Льюк" у Арізоні, де приєднаються до літаків, що використовуються в міжнародній програмі підготовки пілотів F-35. Ще два F-35A, які, як і перша пара, будуть використовуватися для навчання норвезьких пілотів на базі "Льюк", мають бути поставлені в 2016 році.

Нагадаємо, Норвегія приєднувалася до програми F-35 як партнер третього рівня на етапі розробки проекту. У листопаді 2008 року МО Норвегії оголосило про визначення багатоцільового винищувача F-35 корпорації "Локхід Мартін" переможцем тендеру на поставку винищувачів нового покоління для ВПС країни, призначених для заміни понад п'яти десятків F-16. Загалом Норвегія планує придбати приблизно таку ж кількість нових F-35A.

Втім, поки що урядом країни схвалено придбання лише 22 літаків. Фінансування закупівлі перших чотирьох F-35A норвезький парламент схвалив у липні 2011 року. У 2013-му парламент Норвегії схвалив придбання ще двох партій по шість винищувачів. Винищувачі третьої і четвертої партій будуть поставлені в 2017-2018 рр. Ще шість літаків передадуть в 2019 році. ВПС Норвегії планують оголосити про початкову готовність F-35A до бойового застосування в 2020 році. Рівня повної готовності до бойового застосування мають досягнути у 2025 році. F-35A планують розмістити на авіабазі "Орланд" у центральній частині Норвегії.

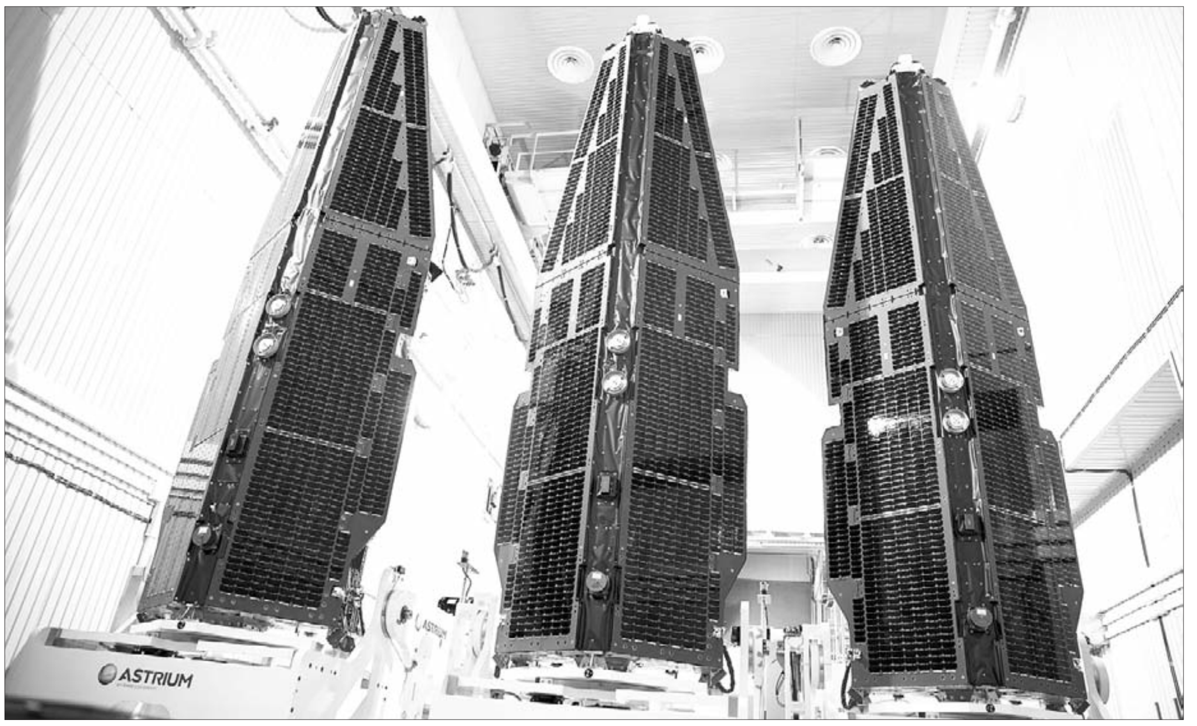
ПЛАНИ

Румунські елементи ПРО США запрацюють до кінця року

Елементи протиракетної оборони США на базі в румунському Девеселу запрацюють до кінця поточного року. Про це було оголошено офіційним Вашингтоном за підсумками зустрічі віце-президента США Джо Байдена і президента Румунії Клауса Йоханніса.

База Девеселу була побудована радянськими фахівцями в 1952 році і використовувалася румунськими військовими. Це перший планований об'єкт протиракетної оборони США в Східній Європі – другий аналогічний об'єкт планується відкрити в Польщі в 2018 році. Відповідно до офіційної позиції Сполучених Штатів, об'єкти ПРО, що створюються у цих країнах, мають за мету убезпечити США та союзників від ракетного удару з боку низки азійських країн.

Сторінку підготував Сергій Клименко.

НА ОРБІТУ

Три “Родника” стартували з Плесецька

23 вересня з космодрому “Плесецьк” здійснено пуск ракети-носія “Рокот” з розгінним блоком “Бриз-КМ” і трьома супутниками зв’язку типу “Родник”. Старт ракети-носія і виведення космічних апаратів на розрахункову орбіту пройшли в штатному режимі.

Через дві хвилини після старту ракета-носій “Рокот” була взята на супровід засобами наземного автоматизованого комплексу управління. У розрахунковий час космічні апарати були виведені на цільову орбіту з нахилом 82,5 град. і висотою близько 1500 км та прийняті в управління наземними засобами Головного випробувального космічного центру імені Германа Титова.

З космічними апаратами встановлено і підтримується стійкий телеметричний зв’язок. Бортові системи космічних апаратів функціонують нормально, як відзвітували у військовому відомстві.

Після виведення на орбіту космічним апаратам присвоєно порядкові номери “Космос-2 507” (40920/2015-050A), “Космос-2 508” (40921/2015-050B), “Космос-2 509” (40922/2015-050C).

РОЗРОБКИ

Space X випробовує модернізовану ракету Falcon 9

На дослідному полігоні в Техасі відбулись успішні стендові випробування модернізованої ракети Falcon 9.

Ракету готують до запуску європейського супутника зв’язку SES 9 з мису Канаверал у листопаді 2015 року. Її двигуни отримали нову систему управління тягою і можливість спалювати паливо під більш високим тиском. У ході статичних випробувань 21 вересня двигун Falcon 9 увімкнули на 15 секунд.

Очікується, що в результаті модернізації загальна тяга дев’яти двигунів Merlin 1D збільшиться до 6675000 ньютонів (на рівні моря), а тяга кожного з них – з 654 000 до 756 000 ньютонів. Ракета подовжиться на півтора метра, а її загальні показники покращаться на 30 відсотків. У підсумку Falcon 9 зможе виводити на геостаціонарну орбіту важчі супутники. Більше того, у Space X очікують, що ракеті тепер вистачить запасів палива, аби успішно приземлитися на платформу в Атлантичному океані.

– Ми сподіваємося здійснити новий запуск через пару місяців. Якщо все піде добре, ми зможемо повернути перший ступінь ракети. Втім, я буду щасливий, навіть якщо вона просто долетить до орбіти. Але повернення на Землю стане важливою віхою в освоєнні космосу, – зазначив керівник Space X Ілон Маск.

Нагадаємо, американська ракета Falcon 9 з вантажівкою Dragon компанії SpaceX, яка стартувала 28 червня до Міжнародної космічної станції, вибухнула на третій хвилині після зльоту. Корабель повинен був доставити на станцію близько двох тонн вантажів. Аварію могла спровокувати несправність стійки в паливному баку першого ступеня. У Space X відзначають, що ці запчастини були поставлені субпідрядником, які працювали з невірним проектним завданням.

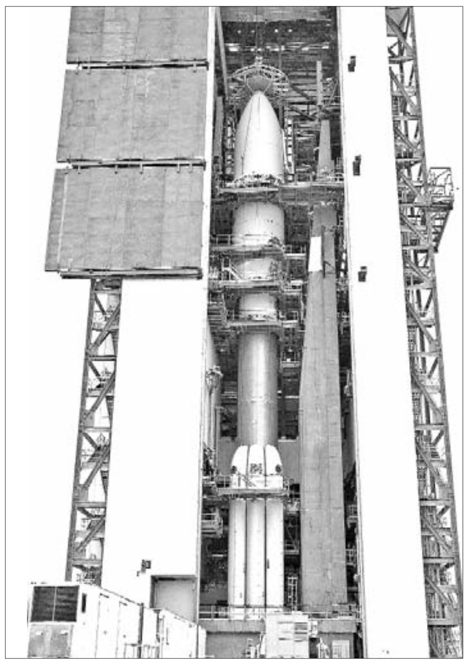
ДОСЛІДЖЕННЯ КОСМОСУ

Індія вперше запустила в космос власну обсерваторію

Індія успішно запустила мультидіапазонову космічну обсерваторію Astrosat, яка дозволить спостерігати Всесвіт у видимому, ультрафіолетовому і рентгенівському випромінюваннях.

Апарат масою близько півтори тонни запущений на екваторіальну орбіту висотою 650 кілометрів. Запуск був проведений за допомогою індійської ракети-носія PSLV-C30 (це був 31-й запуск цього типу ракети, всього ISRO провела 46 запусків). Разом з телескопом на орбіту виведені шість супутників Канади, Індонезії та США.

Обсерваторія близька за концепцією до відомого американського телескопа Hubble, але працює в інших діапазонах. Телескоп призначений для дослідження високоенергетичних процесів у системі подвійних зірок, вивчення магнітних полів нейтронних зірок, процесів зореутворення, а також пошуку нових джерел рентгенівського випромінювання і зйомки далеких ділянок Всесвіту в ультрафіолетовому спектрі. Телескоп розрахований на роботу протягом п’яти років.

Даним запуском Індійська організація з дослідження космосу (Space Research Organisation (ISRO) завершила 11-річний національний проект щодо створення та виведення на орбіту власної обсерваторії.

Індія активно освоює космічний простір. Два роки тому на орбіту Марса був успішно виведений супутник Mangalyaan. Він був запущений в космос 5 листопада 2013 з космодрому Шріхарікота на ракеті-носії PSLV (Polar Satellite Launch Vehicle). Всі роботи зі створення та запуску Mangalyaan країна виконала своїми силами, як і у випадку з космічною обсерваторією.

ПУСКИ

Дебют китайського носія CZ-11

25 вересня в Центрі космічних запусків Цзюцюань було успішно здійснено перший пуск нового китайського твердопаливного ракетоносія “Чанчжен-11” (CZ-11). На орбіту доставлені супутник “Пуцзян-1”, створений Шанхайською академією космічної техніки, апарат “Шанкеда-2” Шанхайського інженерного центру мікросупутників Китайської АН та 4 мікросупутника, призначені, в основному для відпрацювання космічних технологій, нових систем і апаратів та проведення космічних експериментів.

CZ-11 – нова китайська твердопаливна РН, створена CALT у складі CASC і призначена головним чином для запуску малих апаратів для моніторингу надзвичайних ситуацій і стихійних лих й в інших випадках, що вимагають термінового запуску. Її успішний політ довів, що Китай домігся великого прориву в ключових технологіях твердопаливних РН.

Це був 1-й пуск CZ-11 і 211-й політ ракет сімейства “Чанчжен”.

ПІДГОТОВКА ДО СТАРТУ

РН “Союз-2.1А” прибула на космодром “Східний”

24 вересня фахівці “Роскосмосу” і Космічного центру “Східний” ФГУП ЦЕНКІ зустріли залізничний склад з блоками ракети-носія “Союз-2.1а”. Ешелон прибув на залізничний вокзал Вуглегірська.

РН “Союз-2.1А” експлуатується з 2004 року. Для запуску з космодрому “Східний” ракета-носій була доопрацьована і модернізована. На стартовому комплексі РН типу “Союз-2” космодрому “Східний” передбачено використання мобільної вежі обслуговування, яка забезпечує доступ персоналу до всіх систем ракетоносія, що знаходиться у вертикальному положенні на стартовій системі космодрому. Відповідно на РН “Союз-2.1А” передбачені спеціальні пароводи для відведення парів рідкого кисню за межі башти обслуговування. Також проведена модернізація бортової обчислювальної машини, яка стала більш продуктивною і менш габаритною. Завдяки модернізації істотно знизилися розміри бортової кабельної мережі системи управління. Нові хімічні джерела струму, встановлені на ракеті, є батареями постійної готовності і не вимагають зарядно-акумуляторної станції. Ракета-носій “Союз-2.1А” розроблена і виготовлена в РКЦ “Прогрес”.

Планується, що “Союз-2.1А” з розгінним блоком “Волга” виведе на орбіту космічні апарати “Ломоносов” і “Аист”. Вони будуть доставляти на Землю дані наукових експериментів. Ці супутники розроблені у співпраці зі студентами МГУ (“Ломоносов”) і Самарського державного аерокосмічного університету (“Аист”).

Сторінку підготував Віктор Гедз.

ДЕНЬ КАЛЕНДАРЯ

5 – 11 жовтня

5 жовтня 1882 р. *народився американський піонер космонавтики Р.Годдард.*

5 жовтня 1914 р. *відбувся перший у світі повітряний бій між французькими і німецькими літаками.*

5 жовтня 1952 р. *відбувся перший політ бомбардувальника "150" конструкції ОКБ-1, Я.І.Вернікова.*

5 жовтня 1967 р. *встановлено світовий рекорд швидкості по замкнутому маршруту (500 км) на літаку Е-266 (МіГ-25) встановив М.М.Комаров – 2981, 5 км/год.*

5 жовтня 1967 р. *світовий рекорд висоти з вантажем 2 т – 29.977 м, О.В.Федотов на Е-266 (МіГ-25). Рекорд не перевищено.*

6 жовтня 1928 р. *розпочалися держвипробування літака-розвідника Р-5, визнаного в 1930 році кращим літаком свого класу.*

6 жовтня 1954 р. *перший політ здійснив експериментальний літак Fairey Delta 2 (Великобританія).*

6 жовтня 1977 р. *відбувся перший політ дослідного екземпляра винищувача МіГ-29 ("9-12") з двигунами Р-88 С.П.Ізотова, О.В.Федотов.*

7 жовтня 1903 р. *відбувся перший політ літака з бензиновим двигуном. Американський вчений семюель Ленглі на основі невеликої моделі з бензиновим мотором побудував великий літак Aerodrome A з двигуном в 50 к.с. Запускали літак з катапульти. Однак через недосконалість її конструкції обидва запуски – 7 жовтня і 8 грудня закінчилися невдало.*

7 жовтня 1934 р. *відбувся перший політ швидкісного бомбардувальника СБ (АНТ-40 2РЦ), К.К.Попов.*

7 жовтня 1940 р. *на літаку АНТ-44Д екіпажем І.М.Сухомліна був встановлений світовий рекорд швидкості 241,909 км/год на дистанції 1000 км з вантажем 2000 кг.*

7 жовтня 1959 р. *здійснена перша фотозйомка зворотного боку Місяця АМС "Луна-3".*

7 жовтня 2002 р. *в США здійснено запуск космічного корабля "Атлантіс".*

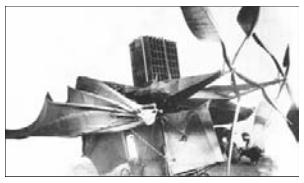
8 жовтня 1906 р. *відбувся перший політ літака-моноплана Т.Вуйя з Румунії на відстань 5 м.*

8 жовтня 1932 р. *відбувся перший політ пасажирського літака ХАІ-1 конструкції І.Г.Немана (і студентів Харківського авіаційного інституту) з двигуном М-22, Б.М.Кудрін. На літаку вперше у вітчизняному авіабудуванні було застосовано шасі, що забирається. За швидкістю ХАІ-1 поступався тільки американському Lockheed Orion.*

8 жовтня 1933 р. *у небо вперше піднявся винищувач М.М.Полікарпова І-15 (ЦКБ-3), В.П.Чкалов.*

8 жовтня 1960 р. *перший політ здійснив навчальний винищувач МіГ-21У, П.М.Остапенко.*

8 жовтня 1980 р. *відбувся перший політ багатоцільового всепогодного вертольота Ка-32.*

9 жовтня 1890 р. *моноплан К.Адера "Еол" (Франція) з паровою машиною і тяговим гвинтом здійснив "стрибок" на відстань близько 50 м.*

9 жовтня 1906 р. *дирижабль Цепелін LZ-3 здійснив перший політ.*

9 жовтня 1963 р. *на літаку Ан-22 "Антей" встановлені ВСУ ТА-4 ФА і ТА-4 ФЕ розробки НВП "Аеросила".*

9 жовтня 1963 р. *французькі військово-повітряні сили отримали першу ядерну зброю.*

9 жовтня 1981 р. *Фред Горрелл і Джон Шукфорд на гелієвому аеростаті "Суперчікен III" здійснили перший безпосадковий переліт на аеростаті через американський континент. Злетівши з Коста-Меза (Лос-Анджелес, штат Каліфорнія), вони приземлилися на острові Блекберд (штат Джорджія) через 55 годин 25 хвилин польоту, залишивши позаду 4048 км.*

10 жовтня 1898 р. *у США А.Херрінг на мотопланері-біплані з двигуном 3-5 к.с. на стисненому повітрі (робота до 30 с) пролетів 15 м.*

10 жовтня 1963 р. *набрав чинності Договір про заборону випробувань ядерної зброї в трьох середовищах – в атмосфері, космосі та під водою.*

10 жовтня 1999 р. *здійснено перший комерційний запуск ШСЗ за програмою "Морський старт".*

11 жовтня 1931 р. *відбувся перший політ літака з нержавіючої сталі "Сталь-2".*

11 жовтня 1999 р. *здійснив перший політ серійний літак Ан-140 виробництва ХАЗ.*

ДО ДНЯ ЗАХИСНИКА ВІТЧИЗНИ

Московські походи українських козаків

На календарі – вересень 2015-го. Триває неоголошена й навіть не визнана офіційно такою російсько-українська війна. Далеко не перша в багатовіковій історії українського народу. Приміром, у вересні 1609-го на Москву ходили українські козаки!

У вересні 1609 року польський король Сигізмунд III оголосив війну Московщині й розпочав облогу Смоленська, який ще не так давно входив до складу Речі Посполитої. Цікаво, що основною ударною силою польського війська були не поляки, а українці! Вже на початку жовтня під Смоленськ прибуло 30 тисяч українських козаків на чолі з полковником Олевченком. А в грудні їхня кількість зросла до 40 тисяч, і поляки фактично розчинилися у масі українців.

Взимку 1609-1610 років багатотисячний козацький корпус під командуванням полковника Андрія Стороженка взяв Чернігів, Новгород-Сіверський, Почеп, Брянськ, Козельськ та інші міста. А загін отамана Іскорки несподіваним штурмом оволодів Стародубом.

Втрата значної частини території та неготовність до продовження війни змусили московського царя Василя Шуйського підписати у лютому 1610 року мирний договір, за яким московським царем визнавався син польського короля Владислав. Та договір не набув чинності й війна продовжувалася. До початку літа козаки визволили від московських військ усю Чернігово-Сіверщину.

У червні московити спробували деблокувати Смоленськ, та ця спроба закінчилася їхньою нищівною поразкою. Під Клушином армія Станіслава Жолкевського, що майже повністю складалася з українських козаків, розгромила московські війська. Тоді ж під впливом цієї перемоги на бік Сигізмунда III перейшли шведські війська, які до того часу були союзниками Шуйського. Дмитрій II, якого російська історіографія називає самозванцем Лжедмитрієм II, пішов разом із козацькими військами на Москву.

Коли українські полки підступили до стін Москви, невдоволені Шуйським бояри скинули царя. До влади прийшла так звана семибоярщина, яка шукала шляхів примирення з поляками. Дмитрій II втік у Калугу, де був убитий. А семибоярщина визнала королевича Владислава московським царем і допомогла Жолкевському у вересні 1610 року зайняти Москву.

Невдоволені польською владою московити організували загони ополчення і у березні 1611 року розпочали облогу Москви. Проте Сигізмунд III після взяття у червні 1611 року Смоленська відправив на допомогу 15-тисячний козацький корпус. Стільки ж козаків на той час уже знаходилося на території Московщини.

Друге ополчення московитів на чолі з Мініним і Пожарським, щоправда, скинуло польську владу у жовтні 1612 року, проте ще десятки козацьких загонів продовжували діяти в різних регіонах Московщини – під Вологдою, Тотьмою, Сольвичегодськом та іншими містами. Протягом наступних двох років вони рейдами ходили на Архангельськ, Холмогори, Олонець. А в 1613 році славнозвісний гетьман Петро Сагайдачний, ім'ям якого сьогодні в Україні названі Львівська академія Сухопутних військ, флагман Військово-Морських Сил та ще багато чого, на чолі козацького корпусу виступив з Путивля, здійснивши рейд через Болхов, Бєлєв, Лівни та Калугу. По зухвалості, сміливості й результативності його можна зрівняти хіба що з тим рейдом, що через чотириста і один рік здійснять тилами російсько-терористичних військ нащадки козаків – житомирські десантники на чолі з тоді ще полковником, а нині – Героєм України генерал-майором Михайлом Забродським.

Були рейди козаків російськими землями і пізніше. У 1616 році розпочалася нова польсько-російська війна. Поки українські козаки, які вимагали від короля відновлення на гетьманстві Петра Сагайдачного і задоволення інших вимог, перебували в Україні, серйозних успіхів польське військо не мало. Коли ж Сагайдачний знову став гетьманом, влітку 1618 року він повів на допомогу королевичу 20-тисячне козацьке військо. Поділене на полки, воно пройшло Сіверщину і почало воєнні дії на території власне Московської держави. Досить легко козаки взяли Лівни і Єлець. Авангард українського війська полковника Петра Дорошенка рушив на Рязанщину і оволодів Лебедином, Данковим, Скопином, Ряським і з'єднався з головними силами під Єльцем. Звідси козацьке військо рушило на Шацьк, забезпечуючи собі плацдарм для дальшого наступу на Москву.

На переправі через Оку Сагайдачний розбив московські війська і каширською дорогою фактично безперешкодно дістався Москви, де в Тушині з'єднався з військом Владислава. У жовтні козаки Сагайдачного штурмували Москву, але наштовхнулись на добре організований опір і мусили відступити. Припинивши облогу Москви, Сагайдачний зробив рейд на південний захід до Калуги, руйнуючи міста і села, беручи в полон чоловіків і жінок та великі матеріальні трофеї, які призначались для виплати жалування козакам. Гетьман захопив Серпухов, Калугу і відправив навкруг козацькі полки для військового промислу. Боротися з ними московський уряд не мав сил і пішов на переговори про мир. 1 грудня 1618 року у Деуліно між Москвою і Річчю Посполитою підписано Деулінське перемир'я на 14,5 років. За його умовами до Речі Посполитої переходили Смоленськ і Чернігово-Сіверщина. Історики вважають, що воєнна кампанія 1618 року продемонструвала московському уряду силу і потенційні можливості українського війська, а також ту небезпеку для Московщини, яку становила Україна разом з Польщею і Литвою.

ІМЕННІ ЛІТАКИ

Дальній бомбардувальник "Україна"

На цьому фото зображений радянський дальній бомбардувальник ДБ-3, переобладнаний для здійснення рекордного перельоту за маршрутом Хабаровськ – Львів. Цей ДБ-3 (ЦКБ-30) отримав бортовий номер "1" та власне найменування "Україна".

На цьому літаку за розпорядженням радянського керівництва жіночий екіпаж у складі штурмана Марії Нестеренко, пілотів Ніни Русакової та Марії Міхальової мав здійснити рекордний за дальністю переліт з Хабаровська до Львова. Цей переліт мав нагадати світовій спільноті про можливості радянської бомбардувальної авіації. Для досягнення цієї мети на бомбардувальнику переробили осклілля кабіни штурмана, перенесли дві трубки Вентури до носової частини лівого борту фюзеляжу та встановили на літак більш сучасні й кращі двигуни М-87.

27 липня 1940 року жіночий екіпаж злетів з хабаровського аеродрому. Над Уралом літак потрапив у циклон, відмовив один із двигунів, в результаті чого центр управління перельотом віддав наказ про вимушену посадку. Міхальова та Русакова виконали вимушену посадку в полі в Кіровській області, не долетівши до Львова 2200 кілометрів. Попри те, що мети перельоту досягнуто не було, ЦКБ-30 №1 "Україна" все одно встановив новий жіночий світовий рекорд дальності польоту, пролетівши 7 000 кілометрів за 23 години 32 хвилини.

Олексій Тригуб. "Крила України".

Армійський варіант єдиноборства – майстер-клас від 15-річних чемпіонів світу

На днях вихованці Федерації окинавського годзю-рю карате-до і рюкю кобудо джундокан України на чолі з її віце-президентом Олександром Гончаренком завітали на передові позиції сектора “М”. Бійцям, що дислокуються в населеному пункті Лебединське, спортсмени показали основні елементи карате ближнього бою.

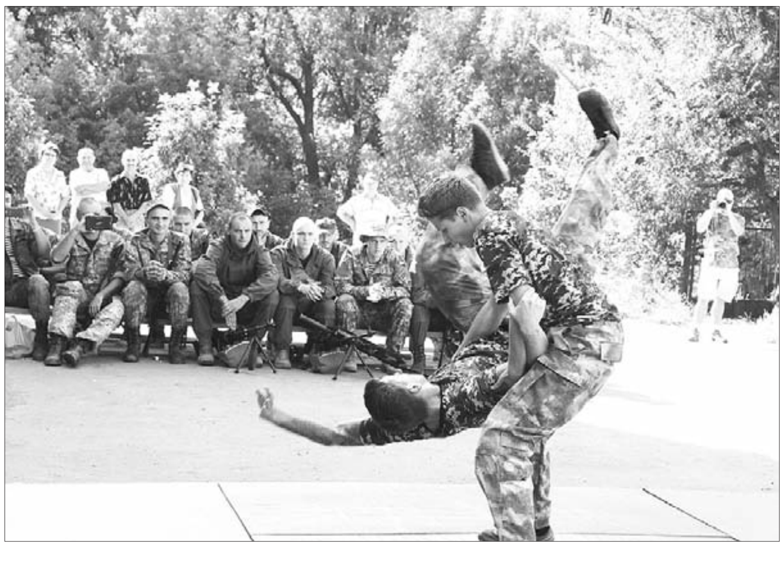

Спочатку публіку розігрівав капітан першого рангу з 40-річним стажем у ВМС письменник Євген Баль. Він прочитав кілька уривків зі своїх книг, які потім презентував воїнам. Його слова: “Ми ж на бій готові, не злякаймось смерті, бо то честь для нас, панове, за Вкраїну вмерти” здійняли шквал аплодисментів.

Далі ж пройшли майстер-класи з годзю-рю карате-до для військовослужбовців Збройних Сил України.

– Країні стали в нагоді наші навики та вміння, щоб готувати мобілізованих до армійського варіанта рукопашного бою. Якщо людина стоїть на ногах, і так вийшло, що в процесі бою вона стала на коліно – це ще не значить, що її перемогли, а якщо вона лягла, то це не означає, що вона померла. В будь-якому положенні необхідно продовжувати бій, – навчає бійців Олександр Гончаренко.

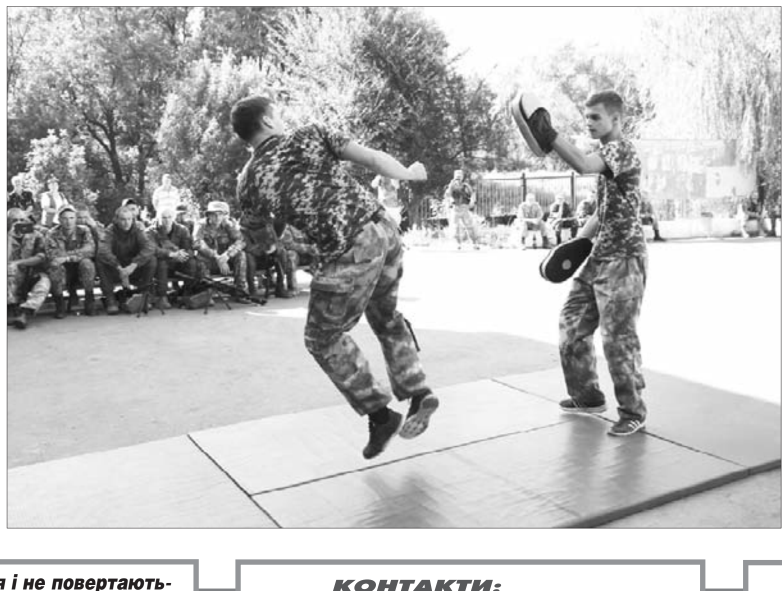

Всі юнаки – Михайло, Богдан, Данило та Артем – в свої 15-21 рік уже чемпіони України, Європи та світу. Це вже не перший їхній візит в зону бойових дій. До того ж, група вже 9 місяців працює з мобілізованими у Василькові. А через кілька днів їде на чемпіонат Кубка світу. Попри такі навантаження та стислі рамки проведення тренувань і виступів хлопці тримаються гідно. Як каже їхній тренер: “Це хоч і каторжна робота, але вони об’їздили всю Європу”.

Бійці із захопленням спостерігали за діями та трюками спортсменів, а також фіксували відеокамерами в мобільних телефонах. Як кажуть самі: “Відео можна показати іншим бійцям, тим що зараз несуть чергування і не змогли прийти”.

– Я ще ні разу не бачив їхніх виступів. Дуже приємно, що хлопці наважилися і приїхали до нас, незважаючи на те, що їм скоро виступати на чемпіонаті світу. Вони вже прославили країну і продовжують робити це далі, – ділиться емоціями боєць з позивним “Лис”.

Майстер спорту міжнародного класу Олександр Гончаренко анонсував також початок підготовки 30 інструкторів для військових частин Повітряних Ссил ЗС України.

– Місяць ми їх навчаємо, потім вони складають екзамен і направляються у військові частини. Раз в місяць для них будуть проводитися тижневі збори, на яких ми будемо поширювати програму підготовки, додавати якісь нові елементи і знову ж таки прийматимемо залік. Більше того, всім інструкторам ми видаємо посвідчення, що вони дійсно є інструкторами нашої федерації, – розповідає Олександр Гончаренко.

Музичне супроводження після виступу спортсменів забезпечив артист Михайло Санін, який, до того ж, є батьком одного з каратистів. Тут взагалі зібралася справжня команда батьків та дітей. Іван Слюсар – батько 15-річного Данила на запитання про кількість медалей у заліку сина зізнається, що після 400 просто перестав рахувати:

– Ми сказали синам, щоб вони вибрали собі 30 найкращих на їхню думку медалей, аби постійно возити з собою для наочної демонстрації. А так, то довелося купувати карниз, щоб почепити всі заслужені відзнаки, – не без гордості за досягнення сина розповідає Іван Слюсар.

Насамкінець гості подякували воїнам за теплий прийом та побажали стійкості в бою та перемоги у війні. В свою чергу, бійці подарували спортсменам власний прапор зі своїми підписами.

Ярослава Марченко. “Крила України”.
Із зони АТО.
Фото автора.

ЗАСНОВНИК:
МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ
Свідоцтво про державну реєстрацію видання: КВ 17301-6071ПР від 17.12.2010 р.
Передплатний індекс 22242.
Газета видається з 27.08.1999 р.
Віддруковано у ТОВ “Прес Корпорейшн Лімітед”.
м.Вінниця, вул. Чехова, 12 А,
тел. (0432) 55-63-97

КОНТАКТИ:
21007 м. Вінниця,
вул. Червоноармійська, 105
тел: 067-587-02-96,
факс: 0432-59-60-48
Електронна адреса: krula_ukr@i.ua

Головний редактор
М. ПОПЛАВСЬКИЙ
Заст. головного редактора: С. Клименко.
Відповідальний секретар: О.Олехнович.
Дизайн та верстка: Н. Ярмілко.
Літературний редактор: О. Уретій.
Тир. 8310 Зам. № 152238.
Перший редактор Сергій Свенцицький

АВТОДРОМ

Концепт Opel Vivaro Surf Up

В рамках франкфуртського автосалону компанія Opel у вигляді концепта Opel Vivaro Surf Up представила власне бачення на те, як можна буде урізноманітнити життя серферам та прихильникам активного пляжного відпочинку. Зважаючи на те, що новинка є лише концептом, цілком ймовірно такі ж Віваро з'являться і для поціновувачів інших видів активного дозвілля. Наприклад, для любителів велопрогулянок достатньо буде змінити лише кріплення на рейлінгах даху.

Залежно від конфігурації, новинка розрахована на п'ятьох або шістьох осіб та велику кількість валіз, для яких у багажному відділенні відведено аж 3 200 літрів у моделі зі звичайною колісною базою та 4000 літрів у версії із подовженою базою. Для того, аби новинка візуально хоч якось відрізнялася від тих, які переважно займаються перевезенням картоплі чи доставкою інших малогабаритних вантажів, Vivaro Surf пофарбували у два кольори, поставили на колісні диски Irmscher та обладнали світлодіодними ходовими вогнями. Салон, у якому є начебто все і для активного відпочинку, і тривалої подорожі, "загорнули" у шкіру. Також у базі – електрорегулювання бокових дзеркал, камера заднього огляду, датчики світла і дощу та інформаційно-розважальна система Navy 50 IntelliLink із бездротовою точкою доступу в Інтернет.

Під капотом новинки розмістили 1,6-літровий бітурбірований дизель на 140 кінських сил та 340 Нм, що розганяє машину до максимальних 180 км/год. Витрата пального в змішаному циклі складає всього 6,1 літра на сотню, що, зрештою, непогано як на авто із максимально допустимою вагою у майже 3 тонни.

Сергій Клименко. "Крила України".

Молитва за Україну

Напередодні свята Покрови Богородиці ми маємо згадати людей, які, опинившись не по своїй волі у вигнанні, на тяжких роботах і в політичній еміграції, все ж не втратили людської гідності, не полишили своєї віри в Україну й молилися за неї Богові.

Оскільки серед емігрантів на території Німеччини були 12 єпископів УАПЦ (Українська Автокефальна Православна Церква), 100 священиків та кілька дияконів, а серед українців – багато православних віруючих, то вже з літа 1945 року вдалося налагодити проведення Божих служб у таборах та почати роботу по організації православних парафій. Зокрема, весною 1945 року значна кількість українців була зосереджена в німецькій Баварії – американській зоні окупації. Тож перші парафії УАПЦ постали в Мюнхені, Новому Ульмі, Інгольштадті, Регенсбурзі та інших містах.

Одна з перших повоєнних Українських православних церков в Німеччині і єдина, яка збереглася по сьогодні в тій же будові і в тому ж вигляді, – Українська православна церква Покрови Діви Марії в Інгольштадті. У 1945 році військова адміністрація надала під Церкву будову в самому центрі міста – колишньому пороховому складі 1848 року. Відкриття її відбулося на свято Покрови Богородиці – 14 жовтня 1945 року.

Церква Покрови Пресвятої Богородиці унікальна тим, що все всередині Церкви – іконостас, Царські Ворота, Престол, паперті, хори – було з любов'ю виготовлено силами самих українців-парафіян. Унікальні Царські Ворота – ретельно вирізані і відшліфовані у вигляді Українського Герба, герба Володимира Хрестителя, герба УНР, який і символізує Ворота-Державу-Україну, закриті посередині на Ключ-Престол, в серцевині якого міститься рідкісний і всеоб'ємний християнський символ, що поєднує в собі образ Ісуса Христа і образ Богоматері. Тобто, наш герб символізує нашу споконвічну землю, Україну під Покровом Богородиці. В той же час – це єдині в світі Царські Ворота – найбільш образний рукотворний Заповіт, посталий на чужині з невмирущої любові до України, до своєї рідної землі, який передали нам у спадок українські патріоти того часу, щоб ми продовжили і не зганьбили справу їхнього життя. Кожна служба Божа і молитва в цій Церкві сповнена вірою у кращу долю України, її світле майбутнє.

Річка в Росії; Тік із господарчими будівлями; Південна вічнозелена рослина; Острів у Хорватії; Отвір у кризі водоймі; Країна в Центр. Америці; Радянський ЗРК; Старовинний довгополий одяг; Листяний, переважно дубовий, ліс; Тропічне дерево; Місто в Росії; Марка літака; Супутник Юпитера; Радянський автомат; Граната для АГС; Американський актор; Ярмо (заст.); Вічнозелене тропічне дерево; Валюта – попередниця євро; Місто на Півдні України; Народ у Китаї; Столиця Афганістану; Офіцерський чин у козака; Порода собак; Безбарвний горючий газ; Річка у Лаосі; Шкіра без верхнього шару; Корейське бойове мистецтво; Адмін. одиниця Золотої Орди; Боротьба; Хижак із цінним хутром; Отоларинголог; Країна в Африці; Північна промислова риба;

Музичний знак; Невеличкий ссавець; Свідоцтво про закінчення навч. закладу; Субтропічний квітучий кущ; Місто в Італії; Залізний засув на дверях; Радян. дитячий письменник; Район Києва; Верхній одяг священика; Літак часів I св.війни;

Марка сигарет; Нота; Велике озеро в Північ. Америці; Бляшанка для консервів; Квітка, символ краси; Вид старовинної вогнепальної зброї; Чеський автовиробник; Місто в Грузії; Річка в Італії; Країна у Південній Америці; Держава в Меланезії; Кисломолочний напій;

Індіанський народ; Велика простора кімната; Розмінна монета в Лаосі; Один із українськ. гетьманів; Південна вічнозелена рослина; Скіфи в басейні Південного Бугу; Корисна рослина; Південне плодове дерево; Співачка Інесса Данилова; Періодичне видання; Бойова машина; Марка вертольота; Головний убір Папи Римського; Туркменський воєвода; Американська письменниця; Виконавець смертного вироку; Французький митець; Карта.